

Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. W. Stefanyka.

Odział Rękopisów

Zespół (fond) 44

ARCHIWUM HERMANA DIAMANDA

23. Materiały w sprawie oddzielenia Galicji –1918 (67)

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

ДІАМАНД.Г.

п. №28

06.

Архів 2. Діаманда 23

Акти до справи
відокремлення Галичини
1917/18

96

Parteitag
der deutschen Sozialdemokraten
Wien 1912

Wien
Sozialdemokratische
Partei

1

Die Regierung will für die Verwirklichung des kaiserlichen Handschreibens vom 4. November 1916 sich mit vollem Ernst einsetzen. Sie beabsichtigt diesbezüglich, sich mit dem Polenklub unverzüglich in's Einvernehmen zu setzen und ein von demselben aufzustellendes Programm in Erwägung zu ziehen und tunlichst zu berücksichtigen. Selbstverständlich wird die Regierung dabei bemüht sein, eine Annäherung beider das Königreich Galizien bewohnender Völker zu erzielen. Dabei wird sie von dem Bestreben geleitet sein, Mittel und Wege zu finden, um dem Land Galizien die unerlässlichen Bedingungen seiner wirtschaftlichen Entwicklung und die geordnete Führung seines Haushaltes zu sichern. Bei der Regelung des finanziellen Verhältnisses Galiziens zum Staat will sie periodische Abmachungen vermeiden.

Die Regierung will sich für die Gutmachung der durch den Krieg verursachten Schäden unter gebotener Rücksichtnahme auf die Staatsfinanzen einsetzen und dabei eine dem Land in Jahresraten auszahlende Pauschalsumme in Aussicht nehmen, die durch Vermittlung der Landesverwaltung für die Beschädigten zu verwenden sein wird. Die Regierung ist bestrebt, auf die sofortige Auszahlung der Kriegesleistungsvergütungen ihren ganzen Einfluss zu üben. Wenn der Krieg viele Entbehrungen und Opfer mit sich bringt, so will die Regierung, dass die hartgeprüfte Bevölkerung Galiziens von allem verschont bleibe, was als unnötige Härte, Misstrauen oder Uebelwollen gedeutet werden könnte.

Stranica

Wielki Kłopot

2

1./ Koło polskie po wysłuchaniu sprawozdania prezesa oraz oświadczenia złożonego przez prezydenta ministrów wobec prezesa Koła dnia 23. bm. oczekuje w sprawach w tem oświadczeniu poruszonych propozycji rządu.

2./ Koło polskie poleca prezydium wziąć uchwały komisji parlamentarnej jako dyrektywę dla układow z rządem i zastrzega sobie ostateczną o wyniku tych rokowań decyzję.

W tym celu ma być Koło polskie zwołane między 10. a 15. maja 1917.

3./ Koło polskie domaga się stanowczo bezwzględnej zmiany nieprzychylnego i krzywdzącego postępowania władz stosowanego od początku wojny wobec ludności polskiej.

4./ W związku z powyższem posiedzeniem Koła polskiego ma być zwołane do Wiednia Koło sejmowe polskie dla omówienia całokształtu sprawy polskiej.

Wiśnik Demokratów i Ludowców

3

Koło polskie po wysłuchaniu sprawozdania prezesa
przyjmując do wiadomości ~~plano c.k. rządu z dnia 23.~~
~~bm. oczekuje w sprawach w niej omówionych dalszych kro-~~
~~ków rządu.~~ *rozważenia wady ce.*

Zarazem oczekuje Koło bezwzględnej zmiany nieprzy-
chylnego i krzywdzącego ^{postępowania wobec polskiej} ~~systemu stosowanego~~ od początku
wojny wobec ludności polskiej.

~~Od spełnienia powyższych żądań zależy Koło polskie~~
~~zawisłym ~~wnik~~ ~~stosunek~~ swój dalszy do c.k. rządu.~~

Poleccim Rown

Drumant II

4

Wniosek komisji parlamentarnej uchwalony przez
Stowarzyszenie Ludowców i udekor

Naród polski w obecnej wojnie światowej
zmarł i zmierza do utworzenia niepodległego pań-
stwa polskiego.

Uroczysta manifestacya narodowa z dnia 16.
sierpnia 1914 powołująca do życia polską siłę zbroj-
ną w formie Legionów polskich program ten ogłosiła,
a Koło polskie program państwowości polskiej w dwóch
uchwałach zatwierdziło.

Wola obu monarchów państw centralnych licząc
się z tym polskim celem wojennym ogłosiła w akcie
z 5. listopada 1916 niepodległe państwo polskie. Równoległe z tym aktem obu monarchów i z powołaniem się na
utworzenie państwa polskiego wydał Cesarz Franciszek
Józef I pismo odręczne, w którym wyraża swą wolę, aby
w chwili powstawania tego nowego państwa równoległe
z jego rozwojem, Galicya samodzielnie mogła urządzać
swoje sprawy krajowe w tej pełnej mierze, która zgodzi
się z przynależnością do państwa i z jego dobrem.

Koło polskie uznaje manifest obu cesarzy z 5.
listopada 1916 za podstawowy akt dotyczący narodu pol-
skiego, a pismo odręczne cesarskie przyjmuje jako
częściowe i świadome celu tego aktu spełnienie.

W tym duchu idąc za wezwaniem cesarskim, Koło
polskie przyjmuje projekt komisji parlamentarnej w spra-
wie wyodrębnienia Galicyi i poleca Prezydium przeprowa-
dzenie rokowania z rządem na podstawie tego projektu
tudzież uzyskanie zabezpieczenia, że urzeczywistnienie
tego projektu nastąpi w najbliższym czasie.

Koło oczekuje sprawozdanie komisji parlamen-
tarnej o przeprowadzeniu tej uchwały.

Rząd chce z całą swoją powagą przystąpić do urzeczywistnienia pisma cesarskiego z dnia 4. listopada 1916. Zamierza w tym względzie bezzwłocznie porozumieć się z Kołem polskiem, a program, który wygotuje Koło polskie, wziąć pod rozwagę i jak tylko można uwzględnić. Oczywiście rząd starać się będzie równocześnie osiągnąć zbliżenie się obu narodów zamieszkujących Królestwo Galicyi. Dążeniem rządu będzie znaleźć przytem środki i drogi, któreby zapewniły krajowi nieodzowne warunki jego gospodarczego rozwoju i uporządkowane prowadzenie jego gospodarki skarbowej. Przy uregulowaniu stosunku finansowego Galicyi do państwa pragnie rząd uniknąć peryodycznych układow.

Rząd chce przeprowadzić naprawę szkód wojną spowodowanych z nakazaniem uwzględnieniem finansów państwa i w tej mierze ma na myśli kwotę ryczałtową, która, wypłacana krajowi w ratach rocznych użytą będzie za pośrednictwem administracyi krajowej na rzecz poszkodowanych. Rząd stara się użyć całego swego wpływu celem natychmiastowej wypłaty świadczeń wojennych. Jeżeli wojna sprowadza wiele cierpień i ofiar, to jest wola rządu by ciężko dotkniętej ludności Galicyi zaoszczędzono wszystkiego, co by mogło być tłumaczone jako niepotrzebne zastrzeżenie, jako brak zaufania, czy też jako zła wola.

6

Prawa te gasną w miarę otwarcia pojedynczych lat wykładowych na pojedynczych fakultetach uniwersytetu ruskiego. Z chwilą pełnej funkcji tego ostatniego uniwersytetu, przywróconym zostanie Uniwersytetowi imienia ces. Franciszka wyłączny charakter polski tak co do języka wykładowego, jak i urzędowego /por. rozdział jedynasty lit. E. /

- 4./ Po wejściu w życie nowej konstytucji dla Królestwa Galicyi i zwołaniu pierwszego sejmiku krajowego będzie założony uniwersytet ruski.
- 5./ Do założenia dalszych uniwersytetów, akademij i innych wyższych szkół w kraju potrzebną jest ustawa krajowa.

A b s c h r i f t .

Streng vertraulich !

Von einem Sonderausschuss des Deutschen Nationalverbandes wurden die Grundsätze für die Sonderstellung Galiziens ausgearbeitet, die vom Nationalverband bereits ausgearbeitet und dem Polenklub übergeben wurden. Diese Grundsätze lauten :

Das Königreich Galizien bildet einen Bestandteil des Kaisertums Oesterreich und dadurch der österreich-ungarischen Monarchie.

Das kaiserliche Patent, mit dem die Neuordnung der Dinge in Oesterreich durchgeführt wird, soll die Sonderstellung Galiziens nach den hier vorgeschlagenen Grundsätzen anordnen und die Regierung beauftragen, die zur Durchführung derselben notwendigen Verfügung zu treffen.

Der Reichsrat in dieser dermaligen Zusammensetzung hat nicht mehr zusammenzutreten. Die Mitglieder des Reichsrates aus Galizien scheidet sowohl aus dem Abgeordnetenhaus als aus dem Herrenhaus aus. Sie bilden in zwei Kammern die vorläufige Vertretung Galiziens. Die übrigen Mitglieder des Reichsrates bilden den österreichischen Reichsrat.

Die im gesamten Kaisertum Oesterreich gemeinsamen Angelegenheiten sind durch die beiden Häuser des österreichischen Reichsrates, sowie durch die beiden Kammern der galizischen Vertretung in abgesonderten Versammlungen zu beraten und zu beschliessen. Falls in den Beschlüssen der beiden Häuser des österreichischen Reichsrates keine Uebereinstimmung erzielt wird, bleiben die bisherigen Bestimmungen / § 11 des Gesetzes vom 12. Mai 1873 R.G.Bl. Nr. 94/ in Kraft. Für den Fall der Nichtübereinstimmung der Beschlüsse der beiden Kammern der galizischen Vertretung sind entsprechende Verfügungen zu treffen.

Falls jedoch zwischen den beiden Häusern des Reichsrates einerseits und den beiden Kammern der galizischen Vertretung andererseits keine Uebereinstimmung zu erzielen ist, ist aus allen vier Häusern ein Vertretungskörper zu wählen, welcher über die strittigen Fragen in gemeinsamer Sitzung ohne Debatte entscheidet. Die Anzahl der auf die einzelnen Häuser

entfallenden Mitglieder dieser Körperschaft und insbesondere die Verteilung auf den österreichischen Reichsrat und die galizische Vertretung sind nach dem Durchschnitte der Bevölkerungszahl und der Steuerleistung festzusetzen.

Gemeinsame Angelegenheiten des Kaisertums Oesterreich sind :

- a/. alle im Sinne des § 1. des Gesetzes vom 21. Dezember 1867 RGBL. Nr. 146 der Gesamtmonarchie gemeinsamen Angelegenheiten.
- b/. die nach § 2. desselben Gesetzes zu behandelnden Angelegenheiten
- c/. die Prüfung und Genehmigung der Staatsverträge,
- d/. alle Angelegenheiten, welche sich auf die Art und Weise, sowie auf die Ordnung und Dauer der Militärpflicht beziehen und insbesondere die jährliche Bewilligung der Anzahl der auszuhebenden Mannschaft und die allgemeinen Bestimmungen, inbezug auf Vorspannleistung, Verpflegung und Einquartierung des Heeres,
- e/. die Feststellung der Vorschläge des Staatshaushaltes, sowie die Prüfung der Staatsrechnungsbeschlüsse und Resultate der Finanzgebahrung, die Erteilung des Absolutiums für die dem Kaisertum Oesterreich gemeinsamen Angelegenheiten, die Aufnahme neuer Anlehen, ungeschadet des Rechtes der beiden Ländergebiete, auch selbständig Schulden aufzunehmen, die Konvertierung der bestehenden Staatsschulden, die Veräusserung, Umwandlung und Belastung des unbeweglichen Staatsvermögens, alle Monopole und Regalien,
- f/. die Regelung des Geld - Münz - und Zettelbankwesens der Zollangelegenheiten, sowie des Telegraphen, Telephon, Post, Eisenbahn, Schifffahrts- und sonstigen Reichsverkehrswesens,
- g/. die Gesetzgebung über Mass und Gewicht, über Marken und Musterschutz,
- h/. die Medizinalgesetzgebung, sowie die Gesetzgebung zum Schutze gegen Epidemie und Volksseuchen,
- i/. die Gesetzgebung bezüglich der Staatspolizei, sowie der Volkszählung,
- k/. die Gesetzgebung über den Schutz des geistigen Eigentums,
- l/. alle Bergwerksangelegenheiten einschliesslich der Erdölgewinnung.

Die Verwaltung der vorerwähnten Angelegenheiten obliegt der österreichischen Regierung, welche zu diesem Zwecke in Galizien ebenso wie in der

übrigen Königreichen und Ländern die notwendigen Behörden und Organe bestellt, welche von der galizischen Landesregierung unabhängig zu stellen sind.

Die übrige Gesetzgebung und Verwaltung bleibt in beiden Gebieten im Rahmen des österreichischen Staates überlassen, insbesondere auch die Gesetzgebung über Staatsbürger und Heimatsrecht.

Wenn und insofern die Gesetzgebung und Verwaltung im Lande Galiziens den Bedürfnissen des Reiches und den Verpflichtungen des Landes gegenüber dem Reiche nicht entspricht, kann das Reich die betreffenden Angelegenheiten an sich ziehen.

Die Staatssprache hat in Königreiche Galizien insofern Geltung, als der Verkehr der Landesbehörden mit den Reichsbehörden sich ausschliesslich in der Staatssprache vollzieht.

Bei Regelung der inneren Verhältnisse Galiziens ist auf die, das Land bewohnenden Volksstämme entsprechend Rücksicht zu nehmen. Demgemäss sind den Ruthenen und Deutschen ihrer Anzahl und ihrer wirtschaftlichen Bedeutung entsprechende Mandate in den Vertretungskörpern einzuräumen. Es ist Vorsorge zu treffen, dass ihre sprachlichen, kulturellen und wirtschaftlichen Bedürfnisse befriedigt werden und zu diesem Zwecke Organisationen auf nationaler Grundlage geschaffen werden können.

Die Stadt Biala und die angrenzenden deutschen Gemeinden sind von Galizien abzutrennen und dem Herzogtum Schlesien einzuverleiben.

Die Bedeckung der gemeinsamen Erfordernisse, wozu selbstverständlich auch die Verzinsung und ~~K~~Wartung der bisherigen österreichischen Staatsschuld gehören, wird nach dem Schlüssel der Bevölkering und Leistungsfähigkeit durch einen gemischten Anschluss festgestellt.

Str. 23

10

Projekt naučystwyci Polski po puryguciu Kriolstwa do thestye

Die polnische Frage, das Problem der staatlichen Ausgliederung Russisch-Polen aus Österreich, ist uns - um eine ^{Praxis} ~~Konkrete~~ ^{Praxis} ~~Verwirklichung~~ - nicht gegeben sondern aufgegeben. Wenn wir uns auch hundertmal sagen, dass dieser Krieg unternommen wurde, um die südslawische Frage zu lösen, nicht aber um Polen zu erobern, so können wir uns getrost, da die Entwicklung der Dinge einmal zur Befreiung Polens von der russischen Herrschaft geführt hat, der Mission, dieses gewaltige Territorium mit mehr als 16 Millionen Menschen dem österreichischen Staatwesen einzugliedern nicht enthalten.

Es ist gewiss gar nicht leicht die staatsrechtliche Konstruktion dafür zu finden und mit den vorhandenen Mitteln die gute Verwaltung des neu erworbenen Gebiets sowie deren endgiltige politische und administrative Orientierung nach Wien sicherzustellen. Aber es wird und muss schließlich gelingen.

Wenn heute im deutschen Reich geneigt sind, uns der größten Teil der polnischen Länder zu überlassen, so rührt das wohl in erster Linie daher, dass die deutsche Bürokratie davon zurückschreckt, in größerem Umfange neue fremdsprachige Verwaltungsgebiete zu übernehmen. Sie sagt sich, dass sie überall dort, wo ihr die Aufgabe wurde, wirtschaftlich und kulturell entwickelt, ihrer nationalen Eigenart besunnte fremde Volkselemente zu verwalten, an dieser Aufgabe gescheitert ist. Ob es sich um die provinziell bevölkerte Lotharingen, um die Provinze von Niederschlesien, oder um die polnische im Osten und Westpreussen gehandelt hat, überall stand die preussische Bürokratie vor Ausbruch des Krieges vor massen Minderfolge ihrer Bemühungen. Der Fall von Luban, die nicht abbreisenden Schwarzgebirge der Dänemarkpolitik, der völlige Zusammenbruch der Duriedlungs- und Siedlungs-gesetzgebung in Bosen sprechen eine deutliche Sprache. Kein Wunder dass an der Spitze der russischfeindlichen Strömungen in Deutschland heute bestende Beamtenschaft stehen.

Diese Stimmung im deutschen Reich ist ein grosser Vorteil für uns und wir müssen trachten ihn auszunützen. Wenn die preussische Bürokratie ohne administrative Leistung für Polen verneint, so müssen wir sie mit allen Kräften für unsere Verwaltung bejahen. Eine so umfangreiche Gebietsvergrößerung, die Gewinnung eines so zukunftsreichen Absatzgebietes ist eine Freigabe, wie sie sich nicht alle Tage einem Staate bietet. Wenigen europäischen Gemeinwesen ist es heute gegönnt, unmittelbar an ihren Grenzen eine Kolonie in Europa selbst zu erobern. Wir müssen also die Gürtel der Stunde anziehen und dürfen nicht aufhören, unserem Beruf zur Verwaltung Russisch-Polen zu betonen.

Wir dürfen dies mit gutem Gewissen tun. Wenn auch in Galizien in den letzten 20 Jahren vieles verdorben und vornehmlich in der Innenpolitik unendlich schwere Fehler begangen worden ist, so bleibt doch die Tatsache bestehen, dass der österreichische Staat im Grunde war, durch ein halbes Jahrhundert einem bedeutenden Bruchteil des polnischen Volkes eine Heimstätte zu bieten, die dieses als solche anerkannte, dass es uns als einziger von den drei Teilungsmächten gegönnt war, die Polen staatsrechtlich und politisch zufrieden zu stellen, Galizien nebesbes wirtschaftlich ausserordentlich zu heben und demnach den Zusammenbruch sowohl der landesherrlichen- und autonomen Verwaltung Galiziens und der Wiener Zentralregierung niemals unterbrechen und abreißen zu lassen. In allen entscheidenden und wichtigen Fragen hat Wien auf die galizische Verwaltungsbehörden stets den Einfluss gehabt, den es haben wollte, und wenn der Wiener Einfluss auf die galizische Verwaltung zu Zeiten der Intensität und durchgreifender Wirkung zu wünschen übrig liess, so lag das meiste nicht an den galizischen Stellen oder deren Beamten, sondern an der Wiener Regierung, die eben von ihrer Machtvollkommenheit nicht den notwendigen Gebrauch machte.

all das sind unbestreitbare Tatsachen, auf die wir uns jeder Zeit Deutschland gegenüber mit Fug berufen dürfen und die uns einen bedeutenden Vorteil in der Auseinandersetzung über die Zukunft des russischen Gebietes verleihen müssen. Dem Hinweis darauf, dass es uns noch wenige Monate vor dem ~~Krieg~~ Ausbruch des Krieges trotz aller russischen Wühlarbeit unter den Polen und Ruthenen galizians gelangene ist, dem polnisch-rubbinischen Ausgleich in der Frage der Landtagswahlreform herbeizuführen, hat die preussische Verwaltung auf dem Gebiete der Nationalitätspolitik nichts Ähnliches entgegenzusetzen.

Ist es unter diesen Umständen ratsam und politisch richtig, dass in Wien von dem möglicherweise aus russisch-Polen erscheidenden Aufgaben mit so großer Dringlichkeit gleichsam als von einer Gefahr gesprochen wird? Ist es berechtigt, dass die österreichische Bureaucratie vor einer Aufgabe zurückweicht, die sie - wenn auch in einem geringeren Umfange - schon einmal und mit dem Glücke gelöst hat? Ist es zweckmäßig Deutschland gegenüber - vor dies manchenmal geschickt-Besorgnisse vor der uns harrenden polnischen Aufgabe zu zeigen und dadurch den Standpunkt jenseit zu stärken, die in Deutschland nur der Beruf und die Fähigkeit zur Eingliederung und Behauptung Polens absprechen und die Mission, Kongresspolen endgiltig dem Westen, insbesondere dem Deutschen Zentralmächten zu weisen, Preussen-Deutschland zuweisen wollen?

Diese Fragen können nur mit einem runden Nein! beantwortet werden. Ideen heute sind in industriellen Kreisen Deutschlands, besonders Schlesiens, dafür gewirkt, möglichst rasch und fest in russisch-Polen hin zu lassen. Schon heute hört man aus deutschen Finanzkreisen, das Reich müsse dafür sorgen, dass russisch-Polen der schlesischen Industrie unter allen Umständen als Absatzgebiet erhalten bleibe, auch wenn das Land künftighin in der österr. ungar. Zollverbindung eintreten sollte. Zollfreiheit oder Zollerleichterungen für die schlesische Industrie, Gleichstellung der deutschen Industrie mit der österreichischen ~~ungarischen~~ bei öffentlichen Lieferungen etc. etc. werden gefordert. Die ungeheure wirtschaftliche Bedeutung des polnischen Absatzgebietes tritt in diesen Besorgnissen, Bestrebungen und Forderungen der deutschen Schwerindustrie klar zutage. Bedurf es da noch eines Beweises, dass wir die Aufgabe, dieses Land zu beherrschen, nicht wie ein drohendes Uebel sondern wie eine dem guten Sterne Österreichs zu dankende glückliche Fügung aufzunehmen müssen?

Eines der größten ober-schlesischen Eisenerze, die Bismarck-Hütte, hat eben mitten im Kriege seine Dividende von 9 auf 15% erhöht; in den Veröffentlichungen wird von Seite der Verwaltung diese Sprunghafte Steigerung des Ertrages in einer wirtschaftlichen so schwierigen Zeit nicht nur durch die Kriegskontingente begründet, sondern auch damit, dass mit der Besetzung Polens die Zollschranken gefallen sind, die den Absatz der ober-schlesischen Produktion stark gehemmt haben. "Wie die Zollverhältnisse & nach dem Kriege geregelt würden, bleibe vorerst eine ungelöste Frage; innerlich werde aber die Zukunft in Oberschlesien vertrauensvoll beurteilt, was in der Dividendensteigerung seinen Ausdruck findet. Welche Bedeutung muss Polen als Absatzgebiet für die schlesischen Industrie haben, wenn man sich heute schon so erhebliche Vorteile gesichert hat und sich selbst für die Zukunft verspricht. Wie kleinherzig wäre es, von dem Zuwachs eines solchen Marktes kühnlich und betreten, als von einem Dornengerbüsch zu sprechen!

Was ist die Verwaltung der neuen Gebiete wird in erster Linie eine Menschenfrage sein, und die Männer welche diese ungeheure administrative Aufgabe bewältigen sollen, haben bestenfalls nicht auf dem ersten Blick. Aber ist es in Deutschland anders? Giebt man nicht so allem und jedem, wie sehr es der deutschen Verwaltung auch im Kriege an tüchtigen politischen Verwaltungspersonale gebricht? Stehen nicht neben den ungeheuren nicht hoch genug zu schätzenden Leistungen und Errungenschaften Deutschlands Organisationskraft im Kriege die Tatsache, dass diese gleich in wirtschaftlichen und technischen Hinsicht so Leistungsfähige deutsche Verwaltung in politischen Hinsicht, wo sie um fremde, kindselige widerstrebende Volkselemente gerät, wie in Belgien, durchaus nicht eben erfolgreich war?

Sicherlich die galizische Verwaltung bietet uns nicht in dem wünschenswerten Masse das menschliche Trägermaterial für den Aufbau der Verwaltung russisch-Polens dar; sie enthält viele Elemente die durchaus keine empfehlenswerten Exportartikel wären und wir ~~verloren~~ werden die Konneren heute aus der galizischen Verwaltung nicht nach russisch-Polen absetzen können, ohne die galizischen Behörden empfindlich zu schwächen. Aber wir müssen andererseits doch auch mit dem nationalen Schwünge rechnen der dem Volke unheimlich auf, wir müssen doch auch die wirkenden Kräfte in Betracht ziehen die noch innerlich

Oberfläche gelangt und wenn eine bis dahin zerrissene Union zu einer verhältnismäßig mächtigen nationalen Einheit durchdringt, wie dies der Fall sein wird, wenn Westgalizien und Kronengalicien zu einer staatlichen Einheit im Rahmen der im Reichsrat vertretenen Länder verschmelzen. Ausserdem wird Preussisch-Polen selbst bei allgeringster Durchsicht und genauer Würdigung der vorhandenen, bisher in der Selbstverwaltung tätigen Kräfte manchen tugendlichen und redlichen Menschen für die künftige österreichische Verwaltung darbieten.

Dann hat es noch eines: Viele Tausende junger Juristen, Ärzte, Techniker hat der Krieg als Reserveoffiziere in das polnische Land geführt. Sie haben dort gekämpft und gelitten, sicherlich manchemal das Schicksal verplüdet, das sie in diese Stellenweise so unwillkürlichen Gebiete entführte, aber doch auch das Land in seinen Zukunftsansichten und gegenwarts-möglichen abzuwägen und kennen gelernt. Manchen von ihnen wird gerne bereit sein, die Lücke und Überfüllung der ununterbrochenen Verwaltungsbürokratie mit den weit offenen neu zu schaffenden Ämtern der österreichischen Verwaltung in Polen zu veranschaulichen. Die Absicht in Polen zu arbeiten, wird unternehmende und energische Naturen nicht leicht missverstehen, so zu wünschen, wie seinerzeit die Möglichkeit des Eintrittes in die böhmische Verwaltung. Haben wir Dank Kollay seinerzeit das Menschenmaterial zur Verwaltung dieses Landes erst aus dem größten türkischen Mittelalter losgelöst, weit von den Zentren der Kultur abgelegenen, in religiöser Hinsicht so zerklüfteten Landes gefunden, so werden wir es auch für die Verwaltung Polens finden, das zwischen den Stätten ältester Kultur liegt, verhältnismässig reich an größeren Städten und industriellen Betrieben und bereits über eine starke und hochkulturelle adelig-bürgerliche Oberschicht verfügt! Die Polen werden sich bei aller Feindseligkeit gegen fremde Einflüsse und kirchlichen Einwirkungen, die Beamtenstellen ihnen vorzubehalten, den Deutschen Beamten schon gefällig lassen, wenn es mit unbestreitbarer Sachverständigkeit Eignung ausgestattet und von dem Deutschen Willen besetzt ist, sich Sprache, Sitten und Gebräuchen seines neuen polnischen Wirkungsbereiches nach zu eigen zu machen.

Durch Verweisung von Zulagen und Stipendien an Verwaltungsbeamte hier und eifer der Erlernung des Polnischen und dem Verwaltungsdienst in den neuen Provinzen widmen wollen, und sich unendlich viel leisten lassen. Sie das Land aus der militärischen in die zivilverwaltung überführen wird, - und es stellt der Regierung ja bei dem Zeitpunkt dieser Übernahme noch Bedarf auch hinauszuweisen - können schon ziemlich viele der polnischen künftige deutsche Verwaltungsbeamte bereit stehen. Der Pole ist ein höflicher Mann und versehrt dem Fremden nichts, wenn er ihn unredlich benützt nicht, sich sein Idiom anzueignen und sich der polnischen Sitte anzupassen. Im übrigen wird ja wohl auch die militärische Verwaltung Polens dem einen oder anderen brauchbaren Mann darbieten, der dann - wie auch seinerzeit in Bosnien nicht selten geschah - in den zivildienst übernommen werden wird.

Vor allem wird aber die Anrechnungsdroht des polnischen Verwaltungsdienstes auf die dem Kriege folgenden Studentengenerationen entsprechend auszumitteln sein. Die österr. Universitäten hätten schon längst die Pflicht gehabt, Zentren der slavischen Studien zu sein. Dass sie es nicht, oder nicht in wünschenswerter Masse geworden sind, ist ein bedauerlicher Mangel. In Zukunft wird auf die Förderung der slavischen Studien an den deutschen Hochschulen Österreichs entscheidendes Gewicht gelegt werden müssen. Schon heute bestehen wenn auch in beschränkter Masse Vereinigungen deutscher Slavisten d. h. deutscher Juristen und Philosophie-Studenten, die sich speziellen slavischen Studien zugewendet haben. Es wäre nicht schwer durch entsprechende Dotierung dieser Vereinigungen mit Zuschüssen und Stipendien eine Generation von jungen Leuten heranzubilden, die neben dem juristischen und philologischen, oder historischen Fachstudien einer oder mehrerer slavischen Sprachen vorzugsweise der polnischen Kundig und slavisch - kundig werden, sich auch durch Seminararbeit mit der Geschichte, Topographie und Wirtschaft der slavischen Länder bekannt machen und dann entweder in der Verwaltung dieser Länder, oder bei der Förderung slavischer Studien künftiger Generationen Verwendung finden können. Das setzt allerdings eine Vermehrung und intensive Pflege der Lehranstalten für slavische Sprachen, vorzugsweise osteuropäische Geschichte und slavische Recht auf deutschen Universitäten voraus. Wenn wir nur recht wollen, können fünf bis sechs Jahre nach dem Friedensschluss ein unübersehbares Material von deutschen Juristen, Technikern, Hoch- und Mittelschullehrern haben, welche der polnischen und der polnischen Verhältnisse nach jeder Richtung mächtig sind.

Wo ein Wille ist, da ist auch ein Weg. Die Aufgabe der Eingliederung von russisch-Polen in den österreichischen Staat ist ungeheuer schwer; aber wenn wir nur den ernstlichen Willen dazu haben, sie auf uns zu nehmen, so werden im Momente des Handchens auch die Menschen nicht fehlen, die dem Staat eine Provinz von 16 Millionen Einwohnern und so ungeheuren Bodenschätzen und alten Kulturwerten zu behaupten mithelfen werden.

Die Stellung der österreichischen Regierung im gegenwärtigen Augenblicke ist sehr schwierig genug. Auf der einen Seite drängen die Polen und fordern eine möglichst große Autonomie für das zu schaffende polnische Königreich; sie behaupten, nur die Verleihung einer bedeutenden Selbständigkeit könne den nationalen Bestrebungen des polnischen Volkes genüge leisten und das Wiederauftreten ineditistischer und slavischer fremdlicher Strömungen verhindern. Auf der anderen Seite sind innerhalb der Deutschen Parteien Strömungen am Werke, die - an einem der verfehltesten Leitstränge des Kaiserprogramms, die Sonderstellung Galiciens und Bukowinas aufknüpfend - Polen gänzlich aus dem Verbands der Reichsratsländer ausschließen wollen, damit in dem von den Polen gereinigten Reichsrat die Mehrheitsstellung der Deutschen gesichert ist. Zwischen dem Chauvinismus der Polen und dem Antisemitismus der Deutschen Österreichs ist die Position der Regierung gewiss nicht leicht, aber gerade die Übertreibungen die in beiden Auffassungen liegen, müssen es der Regierung zur Pflicht machen, die mittlere Linie zu ziehen und das Staatsinteresse gegenüber dem der nationalen Parteien mit Entschiedenheit festzuhalten. Weder kann Österreich auf Galicien und das ungewonnene Polen in dem Maße verzichten, dass das polnische Gemeinwesen sich als zweites Ungarn von den Reichslanden ablöst und abtrennt, noch kann es dem deutschen Nationalverbande zuliebe auf die gewaltigen Absatzgebiete verzichten, die russisch-Polen und Galicien der Deutsch-Österreichischen Industrie bieten. Im Staatsinteresse liegt es, dass die Polen die ihnen zu schaffende nationale Einheitsprovinz durch Anbringung von Armenen und Arabern, die dem Bereiche selbständiger Staatlichkeit entzogen sind, wohlgefallig gemacht werde, während gleichzeitig bei Verwaltung dafür zu sorgen ist, dass das polnische Gemeinwesen vom ersten Tage an nach Wien - und nur nach Wien gravitiere. Im äusseren Apparat des polnischen Landtages der Verwaltungsorganisation kann dem Bedürfnisse des Polentums, Symbol seiner nationalen Wiederkehr wiederzusehen, für die geschehen; im inneren Apparat der Verwaltungsorganisation muss die Sicherheit für die engste und genaueste Verbindung des polnischen Landes mit dem österreichischen Staatssystem geschaffen werden.

Man hat den polnischen Wünschen in Bezug auf die Vergrößerung des Wirkungskreises des polnischen Landtages in diesem oder jenem Punkte nach entgegenzukommen, aber es muss über jeden Zweifel hinaus sichergestellt werden, dass die Landesfürstlichen Behörden Polens von Wien aus geleitet und kontrolliert werden, dass die Verwaltungs- und Gerichtsbehörden einheitlich organisiert bleiben, und dass in allen Fragen des Steuer-Verkehrs, Verkehrs und Verwaltungswezens, dass in allen die staatsbürgerlichen Rechte und Pflichten betreffenden Gegenständen ebenso wie in den Fragen der Landesverteidigung der Reichsrat im vollen Umfange der gesetzgebenden Rechte im Abgeordnetenhause des Reichsrates

Es wird auch so noch immer möglich sein, die Stellung der Deutschen im Abgeordnetenhause des Reichsrates zu verbessern. Die Wahlreform (v. 1907) sollte von den 516 Mandaten des Abgeordnetenhouses des Reichsrates zuweisen: Dem Deutschen 233, Tschechen 107, Polen 82, Ruthenen 33, Slowenen 24, Serbo-Kroaten 13, Italienern 19, Rumänen 5. Nach dem Klubverzeichnisse der Abgeordneten nach die Mandate wie folgt: Deutsche 232 (44.96%) Tschechen 107 (20.74%) Polen 84 (16.28%) Ruthenen 31 (6.01%) Serbo-Kroaten 14 (2.71%) Slowenen 22 (4.26%) Rumänen 6 (1.16%) Italiener 19 (3.68%) Juden (0.2%)
Rechnet man sich die Zahl der Abg. auf 400 reduziert und diese Zahl nach dem gleichen prozentualen Verhältnisse wie bisher auf die einzelnen nationalen Gruppen verteilt, so ergeben sich folgende Anteile an der reduzierten Abg. Zahl: Deutsche 180, Tschechen 83, Polen 65, Ruthenen 24, Serbo-Kroaten 11, Slowenen 17, Rumänen 5, Italiener 14, Juden 1.

Werden nun die 65 polnischen Mandate ausgeschlossen, bestimmt man die Zahl der neuen polnischen Landtage zu wählenden Abgeordneten mit 40, sieht man weiter 8 Mandate für Minoritätenvertretung polnische und jidische aus Ruthenien (Ostgalizien) vor, so stehen noch 17 Mandate zur Verfügung, die man entweder dem Deutschen Anteil gutbringen, oder ganz streichen kann.

einer vorrugsweise aus erblichen und ernennten Mitgl. | B. 5. 14
gliedern bestehenden ersten Kammer in einem sonst aus dem
allgemeinen Wahlrechte hervorgegangenen Hause ein. Es mag daran
vom Standpunkte Konstitutioneller Symmetrie ein Fehler liegen,
man muss aber bei solchem Anlass wohl die Lehrsätze den
praktischen Zielen und Verhältnissen, nicht aber die Verhältnisse
se den Lehmeinungen anpassen.

Die Wahl aus dem Landtage des Königreiches Polen,
in den Reichsrat zu entsendenden abgeordneten ist im Entwur-
fe offen gelassen. Sie darf keinesfalls höher sein, als jene, welche
bisher auf Galizien - soweit es nicht als selbstständige Provinz
Lodomorien im Verbands der allein Reichsratsländer verbleibt,
entfiel. Die abgeordneten des polnischen Landtages wählen
aus ihrer Mitte auch die Delegierten zur Beratung des mit
Ungarn gemeinsamen Angelegenheiten.

Nach kroatischem Muster wäre der Ausschluss Polens
an den mit Österreich (nicht Ungarn!) gemeinsamen
Staatsausgaben, im Wege von Deputationen des Landtags und
des Reichsrates für eine gewisse Anzahl von Jahren jeweils zu
beraten und festzusetzen gewesen. Von diesem Muster
weicht der Entwurf beträchtlich und entschieden ab. Die von
zehn zu zehn Jahren zwischen Österreich und Ungarn fest-
zusetzende Quote bringt schon Unruhe und Unsicherheit
genug in das staatliche Leben der Monarchie; es wäre ver-
hängnisvoll, den regelmäßig wiederkehrenden Quoten-
Kampf zwischen Österreich und Ungarn noch durch die
Zufügung eines regelmässigen Quotenstreites zwischen Österreich
und Polen zu verkehren. Darum ist vorgesehen, für die
Materialbeiträge, welche das Königreich Polen sowohl zu
den Kosten der mit Österreich gemeinsamen Verwaltung,
wie auch zur Kostendeckung des zwischen Österreich und
Ungarn gemeinsamen Angelegenheiten liefert, ein für alle
Mal je einen Schlüssel festzustellen, der dann alljährlich automa-
tisch Anwendung findet. Es ist gedacht, die Schlüsselzahlen aus
den Bevölkerungsgrößen und dem Steuerertrag in Österreich
einerseits und dem Königreich Polen andererseits, hervorgehen
zu lassen.

Die politische Verwaltung des Königreiches Polen steht unter
der Leitung eines dem Landtage verantwortlichen Gouverneurs.
Da ein Recht des Landtages auf Versetzung des Gouverneurs
in den Anklagerustand nicht vorgesehen ist, auch die an
der Spitze der einzelnen Zweige der staatlichen Verwaltung
für Polen stehenden Fachreferenten des Gouverneurs (Suber-
narrate) vom Landtage völlig unabhängig sind, beschränkt
sich die Verantwortlichkeit (des Statthalters gegenüber dem
Landtage auf eine den Polen wohlgefällige Floskel. Von
Konfliktszeiten abgesehen, wird sich ein mit der Land-
tagsmehrheit im Kampfe befindlicher Gouverneur, wenn
die Dauer schwerlich halten können; kommt es aber zu einem
Konflikt zwischen der Wiener Regierung und dem Landtage
des Königreiches Polen, dann wird die rein theoretische Anwesen-
heit der Verantwortlichkeit des Gouverneurs gegenüber
dem Landtage die Austragung dieses Konfliktes sicherlich in
nichts behindern, denn es fehlt dem Landtage jede gesetzliche
Standhabe, den verantwortlichen Gouverneur auch wirklich
zur Verantwortung zu ziehen.

Ein verantwortliches Ministerium steht dem Land-
tage auch nicht gegenüber; die Subernarrate sind - nach
dem Muster des kroatischen Sektionschefs - hohle Fachbeamte,
deren Autorität vom Gouverneur ausgeht, der auch ihr Aufre-

ten im Landtage bestimmt.

Die Träger der politischen Verwaltung im Lande sollen die Kreishauptleute sein, welche auf der Spitze der zu bildenden umfangreichen Kreise stehen.

Mit der Kreisverfassung tritt in die Organisation Polens ein Prinzip ein, welches von Kennern des österreichischen Verwaltungsbaus schon oft für Österreich selbst postuliert würde, um die Länder ein Land zu machen, die längst als unhaltbar erkannt sind. In Österreich funktioniert neben der durch die Bezirkshauptleute und die Statthaltereien (Landespräsidenten) repräsentierten Landesfürstlichen eine unendlich komplizierte und wenig leistungsfähige autonome Verwaltung (Landesausschuss, Landesämter, Bezirksausschüsse etc.) diesem Nebeneinander und vielfach gegeneinander — seiner mit dem schmückenden Besorger Selbstverwaltung begabten Beamten, an die ständische Zeit — soll nun die Kreisverfassung im Kongress die Polen ein Land machen. Der Kreisoberhauptmann vertritt nicht nur selbstständig staatshoheitliche Verwaltungsgeschäfte, (Staats- und Sicherheitspolizei, Militärwesen, etc.) sondern er steht auch auf der Spitze des Kreises und verwaltet, unterstützt von Sachkundigen Mitgliedern dieses Körperschaft, die wirtschaftlichen, pflanzlichen und kulturellen Angelegenheiten seines Verwaltungsgebietes, Schulwesen, Gemeinwesen, Bau-Strassen- und Lokalbahnenwesen, Landes-Kultur-Anstalts- und Wohlfahrtsangelegenheiten, Finanz-Kontrolle etc.). Dadurch wird die autonome Verwaltung statt eines Gegenstückes im Widersatz, ein Hilfsorgan der staatlichen Verwaltung und kann derart erst die wohlthätigen Wirkungen, die der Teilnahme der Bevölkerung an der Regelung der Angelegenheiten des Landes innerwohnen, voll entfalten. Umgekehrt wird die autonome Verwaltung einer fähigen und ständigen Mitarbeit und Kontrolle der landesfürstlichen Verwaltung ~~off~~ unterworfen und die gegenwärtig oft erhebliche finanzielle Effektivität der autonomen Verwaltung wird hintangehalten.

Das Kreisamt hat Exekutivfunktion in den einzelnen Bezirken, in welche der Kreis zerfällt. Diese Bezirksämter bilden jedoch keine eigene Instanz mit selbstständigen Wirkungskreis, sondern versehen die ihnen vom Kreisoberhauptmann übertragenen Aufgaben nach den Weisungen des Kreisoberhauptmannes.

Über dem Kreise steht direkt das Gubernium und über diesem die Ministerien in Wien. In den meisten Verwaltungssachen wird der Instanzenzug bereits beim Kreise oder beim Gubernium abgeschlossen. Für Verwaltungssachen von grosserer Tragweite steht der Rekurs an das Ministerium und von diesem an den Landes-Verwaltungsgerichtshof offen. Damit erhält Polen ein eigenes Verwaltungsgesicht. Um jedoch eine parteimässige oder freundenfeindliche Verwaltungsjustiz hindern zu können, wird dem Ministerium das Recht gegeben, gegen Entscheidungen des Landesverwaltungsgerichtshofes beim Verwaltungsgerichtshof in Wien die Nichtigkeitsbeschwerde zur Wahrung des Gesetzes zu ergreifen. Gibt der Ver-

Verwaltungsgerichtshof der Beschwerde statt, so ist der Landes-
verwaltungsgerichtshof bis zur eventuellen Zustandebrin-
gung einer abweichenden Entscheidung des Verwaltungs-
gerichtshofes verbunden, seiner Juri' Natur die Auffassung
des Verwaltungsgerichtshofes zugrunde zu legen. Darüber
darf eine nicht hoch genug anzuschlagende Garantie
gegen eine tendenziöse Handhabung der Verwaltung
durch polnische Beamte erblickt werden. Ebenfalls
wird das Entstehen eines eigenen Landesverwaltungsge-
richtshofes für Polen dem Ehrgeize des Polentums sicherlich
schmerzlich.

Selbstverständlich ist die Anerkennung des
Polnischen als Staats- und Amtssprache im Königreich
nicht zu vermeiden. Um nun der deutschen Sprache im
inneren und äusseren Amtsverkehr bei den landesfürst-
lichen und autonomen Behörden die notwendige Aner-
kennung jedoch zu sichern, ist in den Verfassungsent-
würf ausdrücklich der Ministerratsbeschluss aufgenommen
worden, durch welchen auf Grund allerhöchster Entschlie-
sung und nach langen Kämpfen 1869 der Sprachgebrauch
bei den Behörden Galiziens geregelt wurde. Dieser
Erlass hat im grossen Umfange die Amtssprache
Anwendung des Deutschen im Amtgebrauch für Gal-
zien sicher gestellt, und es ist unzweifelhaft, dass durch
die Rezeption dieses von den Polen niemals angeproffe-
nen Erlasses, in das Verfassungsrecht des Königreiches,
der Deutschen Sprache Sonderrechte gesichert werden,
die auf andere Weise, etwa im Wege gesetzlicher
Einkämpfung im Verfassungsentwürfe, bei den Polen nicht
oder mit nach harten Kämpfen durchzusetzen wäre.

Auf diese Art erhält das Königreich Polen die Stellung
eines privilegierten Landes. Der Umfang der dem Lande
gewährten Autonomie bleibt in gewissen Punkten
hinter dem vom galizischen Landtage in der bekannten
Resolution vom 24 September 1868 geforderten auton-
omen Wirkungskreise zurück - es konnte niemand
einfallen, dem Landtage das Bank- und Sparkassenwesen,
die Hochschulen und den vollen Kreis des Straf- und Zivil-
prozessrechtes, sowie die Organisation der Verwaltungs-
behörden zu überantworten, geht aber andererseits
in vielen Stücken über die Forderungen der Resolu-
tion, die so ziemlich das Nationalprogramm der
österreichischen Polen verkörpert und daher auch nie
praktisch wirksam geworden ist, hinaus. Immerhin
darf der beigeschlossene Entwurf als eine Durchdringung
des kroatischen Verfassungsformens mit dem, was in
dieser Resolution vernünftig und erfüllbar ist ange-
sprochen werden. Vergleichend mit dem Wirkungskreise

des galizischen Landtages, erfährt die Kompetenz des Landtages im Königreiche eine ganz gewaltige Steigerung.

Der Stellung des Königreiches Polen, als eines im Reichsrath vertretenen entsprechend, wird dem Landtage überall der Kaiser als Träger eines für das ganze Gebiet der Reichsrathsländer einheitlichen Staatsgewalt gegenübergestellt. Nicht als Staat erscheint das Königreich im Inhalte dieses Verfassungsentwurfes, sondern als ein mit gesteigerter Autonomie behaftetes Land, dem doch die Attribute eines geschlossenen nationalen Gemeinwesens nicht mangeln.

So bezeichnet dieser Verfassungsentwurf den Versuch, die Polen des Königreiches ein nationales Gemeinwesen gewinnen zu lassen, ohne dass Oesterreich dabei eine aussichtsreiche Provinz verliert. Vieles konnte in diesem Entwurfe nur flüchtig angedeutet werden, vieles lässt auch Änderungen und Umgestaltungen zu, an denen es ja auch nicht fehlen wird. Alles in allem dürfte dennoch eine saftliche Grundlage zur Bewältigung dieses fast schwierigsten aller durch den Krieg gegebenen Staats- und Verwaltungsrechtlichen Problems vorliegen.

Die Besetzung des ehemaligen Königreiches Polen durch die verbündeten Armeen stellt die Monarchie vor eine Entscheidung, wie kaum eine schwierigere an einen Staat herantreten kann.

Es ist klar, dass die Verbündeten den Eintritt der polnischen Erbschaft Russlands nicht verweigern können. Täten sie es, so würde das Polenland endgiltig in die Arme Russlands getrieben und dieses Reich in die Lage versetzt werden, das von ihm im Augenblicke der höchsten Gefahr aufgestellte Programm der Vereinigung aller polnischen Gebiete unter dem Hause Romanow aufrecht zu erhalten und mit vermehrter Emsigkeit auf Lehnen weiter zu verfolgen. Wäre aber Russland in der Lage, sich derart an die Spitze der nationalen Bewegung unter den Polen zu stellen, so wäre es gleichartig auch vorbei mit jeder Möglichkeit ruhiger Verständnisse in Polen und Westpreussen auf der einen, Galizien auf der anderen Seite. Die Rückgabe des ehemaligen Königreiches Polen an Russland scheidet also unter den heutigen Verhältnissen aus der Reihe der politischen Möglichkeiten aus.

Ebenso ist eine andere Lösung, die Aufteilung der besetzten polnischen Gebiete auf Preussen und Oesterreich zu verwerfen. Eine neue Forderung wäre ein vernichtender Schlag für die nationalen Hoffnungen und Ideale des Polenlands, die Teile würden immer wieder zueinander streben, der alte Besitz der preussischen und österreichischen Monarchie aus den verflochtenen Teilungen würde unsicher ^{und} der neuerworbenen Besitz niemals sicher werden. Beide Staaten ständen vor einer schier unlöslichen Verwaltungsaufgabe, und eine unversiegbare Quelle von Unruhen ^{und} Kämpfen würde entstehen.

So tritt an Oesterreich die geschichtliche Notwendigkeit heran, das durch die Siege der verbündeten Armeen aufgerollte polnische Problem zu lösen, Vereinigungspunkt und Heimstätte der neu eroberten polnischen Gebiete zu werden, ein polnisches Staatsgebilde zu schaffen, das der nationalen Sehnsucht des Polenlands

eingemessenen Genüge schafft, ohne gleichzeitig ein an-
 ziehungspunkt für die im preussischen Staatsverbande
 verbleibenden Polen zu werden.

Ist diese Aufgabe an sich schon schwer genug,
 so beginnt ihre Durchführung sofort mit einem un-
 erlässlichen, für Österreich aber unendlich schwerwie-
 genden und weittragenden Opfer.

Galizien ist das aussichtsreichste und wertvoll-
ste Kolonisationsgebiet, das ein Staat in Europa be-
sitzen kann. Vollständig in den Verband des im Reichs-
 rath vertretenen Königreiche und Länder eingegliedert, staats-
 rechtlich und nationalpolitisch befriedigt, wirtschaft-
 lich im Aufschwünge begriffen, stellte Galizien vor
 dem Kriege eine gewaltige Hoffnung und einen rich-
 ten Besitz für Österreich dar. Vielfach ist man sich
 im Österreich und Deutschland erst während des
 Krieges so recht darüber klar geworden, was dieses
 so prächtige, an Erdöl und Salz reiche Land für
 die Versorgung Innerösterreichs und Deutschlands
 bedeute.

Man tritt an Österreich die Notwendigkeit heran
 dieses Land zu einem grossen Teile aus dem Verbande
 des Reichsratsländer auszusondern und mit den neu
 hinzutretenden polnischen Gebietsteilen zu einem
 Gemeinwesen zu vereinigen, dessen Zusammenhang
 mit Österreich niemals mehr so enge und unmittel-
 bar sein kann, wie es das zwischen Galizien und
 Österreich bisher gewesen.

Damit ist aber auch bereits gesagt, dass das neue
 polnische Gemeinwesen, in welches wir den grösseren
 Teil Galiziens einzubringen haben, eine solche Verfas-
 sung erhalten muss, die es möglich macht, das neue
 Gebilde wenigstens in den wichtigsten staatlichen Krei-
 sen doch in engerer Beziehung und festerer administra-
 tiver Gemeinschaft mit Österreich zu behaupten.

Die Verteilung einer vollen Autonomie mit allen
 attributen staatlicher Souveränität ist nach dem Muster
 Ungarns, kann daher für Polen unmöglich in Betracht
 kommen. Eine solche Gestaltung würde den neuen
 polnischen Staat zum Spielball äusserer Einflüsse
 und zu einer ständigen Gefahr für das Deutsche Reich
 und Österreich machen, und der Gewinn so bedeutender
 Provinzen, würde für Österreich schliesslich mit
 dem Verluste eines längst besessenen Landes abzu-
 brauchen nicht besonders tief in die Geschichte Polens
 eingedrungen zu sein, um vorauszusagen, mit wie
 furchtbarer Raschheit sich in einem, nur für Personal-
 union oder durch das schmale Band der „Gemeinsamen
 Angelegenheiten“ mit der monarchie verbundenen
 autonomen Polen das Gesetz des historischen Wandels,
 das die Kolonien vom Mutterlande, die Befreiten vom
 Befreier losreist, erfüllen würde.

Daher darf das neue polnische Gemeinwesen, dem wir die kostbare Erbschaft des größten Teiles von Galizien überantwortet worden, nur verwaltungsmässig und staatsrechtlich nicht aus der Hand geraten. Zudem wird dem Polensum in seiner neuen Heimstätte zur Entfaltung seiner eigentümlichen Kultur und Lebensführung den freiesten Spielraum lassen muss dafür gesorgt werden, dass das Land administrativ und verfassungsmässig in enger Vereinigung mit Österreich bleibe. Der neue Staat muss vom ersten Tage an nach allen Gravitäten und alle verfassungs- und verwaltungsmässigen Einrichtungen müssen diesen Zusammenhang stimpflich machen

Die Aufgabe, mit der gebotenen Schnelligkeit aus der amorphem Masse der den Russen abgenommenen, überzähligen polnischen Gebiete ein straff verwaltetes und dennoch mit allen konstitutionellen Freiheiten ausgerüstetes Gemeinwesen zu schaffen, wäre fast unlösbar, stünde Österreich-Ungarn nicht eine der jahrzehntelangen Kämpfe der Nationen um den Staat entstammende, ungemein durchgebildete nationale Gesetzgebung zur Verfügung, die das Problem des constitutionellen Staates von allen Seiten angeht und daher für jede neue Gestaltung auf diesem Gebiete brauchbare Vorbilder liefert.

Sie enthält auch für die Bildung des polnischen Gemeinwesens das richtige Beispiel. Nach Art des zwischen Kroatien und den übrigen Ländern der ungarischen Krone bestehenden Verbandes ist die Verfassung gebildet worden, welche der bestehende Entwurf dem neu zu schaffenden Königreiche Polen zu geben vor schlägt. Selbstverständlich dürfte das Vorblatt nicht blos kopiert werden. es ist vielmehr gemäss den Umständen Hinsicht anderen Verhältnissen Polens modifiziert worden.

Man wird in dem beigeschlossenen Entwurfe den ungarischen Gesetzart. Kel. XXX v. J. 1868, welcher die staatsrechtlichen Bestimmungen zwischen Ungarn und Kroatien, Slavonien regelt, durchaus nicht Zug um Zug wiederfinden, aber was diesem Gesetzart. Kel. eigentümlich ist - die geistreiche und glückliche Konstruktion eines Mediatstaates, der durch ein gemeinsames Parlament, eine gemeinsame Leitung der Verwaltung und der Finanzen, des Heeres und der Rechtswesen mit einem anderen Staatswesen verbunden und dennoch für einen grossen Teil aller staatlichen Betätigung durch eigene Gesetzgebung frei und autonom ist - ist der Ausgangspunkt der Königreiche Polen in seiner Beziehung zu Österreich zugrunde gelegt worden.

Welcher sind man die Grundzüge der Polen zugedachten Verfassung? Das Land erhält einen aus zwei Kammern bestehenden Landtag. Das zwei Kammernsystem empfiehlt sich nicht nur durch die historische Reminiscenz

an den alten polnischen Reichstag und die Notwendigkeit, der heute noch ausgesprochenen ständischen Gliederung des polnischen Volkes Rechnung zu tragen, sondern auch durch das Bestreben, ein gewisses Gegengewicht gegen eine allzu radikale Betätigung der gewählten Volksvertreter zu schaffen. Schon mit Rücksicht auf die zu erwartende Demagogie Russlands muss der Landtag mit dem allgemeinen Wahlrecht gleichem und direktem Wahlrecht ausgerüstet werden. Es ist zu erwarten, dass Russland nach dem Kriege demokratische Heberanbote nicht scheuen wird, deshalb ist es angezeigt, nach Bismarck's Rezept, gleich die stärkste aller dreifachen Kräfte in die Pfanne zu werfen. Das allgemeine Wahlrecht dürfte eine Majorität von - auch zum Teile stark agrar - sozialistisch gesinnten Bauern in die zweite Kammer des Landtages bringen, der in der ersten vorwältende Einfluss des grundbesitzenden Adels dürfte ein gewisses Korrektiv gegen Ausschreitungen der zweiten Kammer bilden, ebenso wie der mehr praktisch orientierte Sinn der polnischen Bauern ein Gegengewicht gegen eine allzusehr auf hohe Politik abgestellte Landtagstätigkeit darstellen dürfte. Im übrigen erhalten in der ersten Kammer nicht nur die Hochschulen des Landes, sondern auch die Handels und Gewerbekammern und die organisierte Arbeiterschaft eine Vertretung, wodurch der ständische Charakter der ersten Kammer (Senat) eine erwünschte Fortbildung auf die heutige Zeit erhält.

Die Kompetenz dieses Landtages hält die Mitte zwischen jener der bisherigen österreichischen Landesvertretungen und der Reichsratskompetenz. Grundsätzlich sollen Kirche und Schule, Landwirtschaft, Gewerbe und Sozialpolitik, Vereins und Versammlungswesen vom Landtag des Königreiches Polen selbständig geregelt werden. Doch sind einzelne Gegenstände von allgemeiner Wichtigkeit, wie Hochschulen und Gymnasien der Landtagskompetenz entzogen, und in der Kulturgesetzgebung ist der Landtag ausdrücklich in die Grenzen des österreichischen Verfassungsgesetzes über die allgemeinen Rechte der Staatsbürger gezogen. Da die gesamte Kompetenz der österreichischen Landtage von vornherein dem Landtag des Königreiches Polen zukommt ist dessen Wirkungskreis ausgedehnt genug.

Dagegen bleibt der österreichische Reichsrat weiter allein zuständig für das gesamte Gebiet der Organisation des politischen und Finanzwesens, des Heeres und Flottenwesens, der Straf und Zivilrechtspflege, des Aktienrechts, Geld-, Noten- und Bankwesens, des Hochschulwesens und des allgemeinen Grundgesetzes des Samstages.

Für alle diese Gesetzgebungsmaterien, für welche der österreichische Reichsrat künftig auch für das Königreich Polen Recht setzen wird, verstärkt er sich durch eine Abordnung des polnischen Landtages, die zu zwei Dritteln aus der Kammer, zu einem Drittel aus dem Senate gewählt wird.

Nach dem Muster Kroatiens wirkt diese Abordnung nur an solchen Beratungen und Beschlussfassungen des Reichsrates mit, deren Fortsamkeit sich auch auf das Königreich Polen erstreckt, sofern Gegenstände zur Beratung, für welche der Landtag des Königreiches Polen selbständig Recht schafft, so können die polnischen Abgeordneten an den einschlägigen Verhandlungen des Senates nicht mitwirken. Hier liegt bereits eine nicht unmerkliche Abweichung vom kroatischen Vorbilde vor. Der kroatische Landtag hat nur eine Kammer, es ist daher verstandlich, dass die Abgeordneten, die er in den ungarischen Reichstag entsendet, dort im Abgeordnetenhaus Platz nehmen. Für Polen werden die Abgeordneten zum Reichsrate aus zwei Kammern des Landtages gewählt. Zudem auch die vom Senat entsandten Mitglieder im Abgeordnetenhaus des Reichsrates Sitz und Stimme haben dürfen Abgeordnete

Exkurs über das Wahlrecht zum

Polnischen Landtage und zum Reichstage.

Wenn von dem Grundgedanken ausgegangen wird, dass der Polnische Landtag nur eine Kammer umfassen und nicht aus dem allgemeinen Wahlrechte, sondern aus Jurienwahlen hervorgehen soll, so entspricht dies sicherlich den historischen Grundlagen der polnischen Gesellschaft, die sich, wie wenig andere, ihre althergebrachte ständische Gliederung bewahrt hat. Es müsse allerdings dafür gesorgt werden, dass neben den historischen Kategorien - Grossgrundbesitz, Kleingrundbesitz (Schlachta), Städte und Bauern - den neu entstandenen Schichten, vor allem den industriellen Arbeitern, eine entsprechende Vertretung eingeräumt wird.

Dagegen wäre es aber nicht rätlich, alles auf diese Unterlage zu bauen und man müsste sich doch die Möglichkeit offen halten, die Abgeordneten Polens zum Abgeordnetenhaus des Reichsrates aus direkten Wahlen nach dem allgemeinen Wahlrechte hervorgehen zu lassen.

Es wäre schon mit Rücksicht auf gewisse Bedenken, die der Anwendung des allgemeinen Wahlrechtes auf ein in politischer Hinsicht so zurückgebliebenes, eben erst noch von einer allmächtigen Bureaukratie absolut regiertes Land entgegenstehen, nicht rätlich, eine bestimmte Disposition, welche direkte Wahlen für den Reichsrat vorsieht, in das die Verfassungsverhältnisse Polens regelnde kaiserliche Diplom aufzunehmen. Es würde genügen, darin auszusprechen, dass die Abgeordneten zum Reichsrat aus dem Plénum des Landtages gewählt werden, insolange nicht durch ein Reichsgesetz direkte Wahlen angeordnet werden.

Dadurch würde die Möglichkeit geschaffen, dem polnischen Landtage, beziehungsweise den dort herrschenden Parteivereinigungen unter Umständen eine aus einem anderen Wahlrecht hervorgegangene konkurrierende nationale Vertretung gegenüberzustellen und den Landtagsparteien dadurch im Notfalle ein Gegengewicht zu bieten. Es ist nie gut, wenn sich ein polnischer Parteiverband als alleiniger Ausdruck des nationalen Willens fühlen darf. Es empfiehlt sich, die Möglichkeit offen zu halten, der schlecht inspirierten nationalen Vertretung eine besser zu inspirierende gegenüberzustellen, von der schlecht informierten

polnischen Delegation an eine besser zu informierende appellieren zu
können. Nicht als wirkende Einrichtung, wohl aber als stille Reserve der
polnischen Verfassung müsste die direkte Wahl der polnischen
Abgeordneten zum Reichsrath in dem kaiserlichen Diplome so-
Zusagen latent vorhanden sein.

1.
Kaiserliches Diplom betreffend die provisorische
Verfassung des Königreiches Polen.

Wir Franz Joseph I. von Gottes Gnaden Kaiser v. Österreich
u. i. w. verleihen hiermit dem Königreiche Polen die nach-
stehende Verfassung, die bis zur endgiltigen Ordnung seiner
Verfassungsverhältnisse im Wege der Reichsgesetzgebung
in Geltung zu verbleiben hat.

Das Königreich
Polen

§ 1. Das Königreich Polen gehört zu den gemäß dem Ge-
setze vom 21. Dezember 1867 R. G. Bl. Nr. 141 und den
ihm nachfolgenden Abänderungsgesetzen im
Reichsrath vertretenen Königreichen und Ländern.

§ 2. Das Königreich Polen besteht aus folgenden Gebieten:

Der Landtag

§ 3. Das Königreich Polen wird in seinen Angelegenheiten
vom Landtage vertreten.

§ 4. Der Landtag besteht aus zwei Kammern, und zwar
aus dem Senate und der Kammer der Landtagsabgeordneten.
Niemand kann gleichzeitig Mitglied des Senates und
der Kammer der Abgeordneten sein.

Wird ein Mitglied des Senates ein Abgeordneter-
mandat an, so scheidet er für dessen Dauer aus
dem Senate aus.

§ 5. Mitglieder des Senates sind durch Geburt die Gross-
jährigen Prinzen des Kaiserlichen Hauses.

§ 6. Erbliche Mitglieder des Senates sind die grossjährigen
Häupter eines polnischen edelsgeschlechtes, die im
Königreiche Polen durch daselbst gelegenen aus-
gedehnten Ländbesitz hervorragten und denen der
Kaiser die erbliche Mitgliedschaft im Senate des
Königreiches Polen verliehen hat.

§ 7. Mitglieder des Senates kraft ihrer hohen Kirchenwür-
de sind die Erzbischöfe in die Bischöfe in

§ 8. Die Hochschulen des Königreiches Polen sind im Senate
durch ihre jeweiligen Rektoren vertreten. Der Handel
und das Gewerbe werden im Senate durch die Präsidenten
des Handels- und Gewerbekammern des Königreichs, der
Arbeiterstand durch von den Vorständen
der Bezirkskrankenkassen des Königreichs aus ihrer
Mitte gewählte Mitglieder vertreten.

x/ Hier ist die angemessene Bezeichnung der alten und neuen
Teile des Königreichs einzusetzen. Wird Ostgalizien ausgeschlossen,
so ist diese Ausschließung mit der erforderlichen Klarheit
hinzu drücken zu lassen.

§ 9 Dem Kaiser bleibt vorbehalten ausgereichnerte Landesangehörige^{*)}, die sich im Staat oder Kirche, Wissenschaft oder Kunst um die Hebung der Industrie oder der Urproduktion im Königreiche Polen Verdienst gemacht haben, als Mitglieder auf Lebensdauer in den Senat zu berufen.

§ 10 In die Kammer der Landtagsabgeordneten kommen durch Wahl... Mitglieder, und zwar...

§ 11 Wahlberechtigt zur Wahl eines Abgeordneten ist jede Person männlichen Geschlechtes, die das 24 Lebensjahr zurückgelegt hat, die österreichische Staatsbürgerschaft besitzt, nach den Bestimmungen der Landtagswahlordnung vom Wahlrecht nicht ausgeschlossen ist und innerhalb des Königreiches Polen in der Gemeinde (dem Untgebiete) in der das Wahlrecht ausüben ist, am Tage der Ausschreibung der Wahl seit mindestens einem Jahre (566 Abs. 1, des Gesetzes vom 1 August 1895 R. G. Bl. Nr. 111) ihren Wohnsitz hat.

die Wahlberechtigung

die Wahlfähigkeit

Wahlbar als Abgeordneter ist jede Person männlichen Geschlechtes, die die österreichische Staatsbürgerschaft seit mindestens drei Jahren^{*)} besitzt, das dreissigste Lebensjahr zurückgelegt hat und nach den Bestimmungen der Landtagswahlordnung nicht vom Wahlrecht ausgenommen oder ausgeschlossen ist.

Falls nach den Bestimmungen der Landtagswahlordnung Ersatzmänner gewählt werden sollen, so gelten die vorstehenden Bestimmungen über die Wahlbarkeit auch für diese Ersatzmänner.

Die näheren Vorschriften über die Ausübung des Wahlrechts und die Durchführung der Wahlen enthält die diesem Diplom angeschlossene Landtagswahlordnung.

§ 12 Die Mitglieder des Landtags bedürfen wenn sie öffentliche Beamte und Funktionäre sind, zur Ausübung ihrer Landtagsmitgliedschaft keines Erlaubnis.

§ 13 Der Kaiser ernennt den Präsidenten und die Vicepräsidenten des Senates aus dessen Mitgliedern für die Dauer der Session.

Die Kammer der Abgeordneten wählt aus ihrer Mitte den Präsidenten und die Vicepräsidenten.

Die übrigen Funktionäre hat der Senat und die Kammer selbst zu wählen.

*) Bei diesem Paragraphen wird man sich zu entscheiden haben, ob man, was näherliegend scheint ausser der österreichischen Staatsbürgerschaft noch die Landesangehörigkeit zum Königreiche Polen nach kroatischem Muster ausstellen will. Geschicht es, so ist der Ausdruck Landesangehörigkeit statt Staatsbürgerschaft im Königreiche Polen deshalb zu wählen, um der in Ungarn eifersüchtige festgehaltenen rassist. Staatentheorie zu entsprechen. Es müsste dann aber auch ausgesprochen werden, dass die Regelung des österreichischen Staatsbürgerrechtes in neuerworbenen Teile des Königreichs und der Zugehörigkeit zum Königreich durch besondere Verfügung erfolgen wird.

*) Hier müssten, bis tatsächlich ... Jahre seit der Einverleibung der neuen Gebiete verfließen sind, Übergangsbestimmungen Platz greifen.

§ 14. Züm Wirkungskreise des Landtages des Königreiches Polen
Kompetenz des Landtages gehören ausser jenen Angelegenheiten, für die die Landtage der übrigen im Reiche vertretenen Königreiche und Länder zuständig sind:

- a) die Gesetzgebung über Gewerbe, gewerbliche und landwirtschaftliche Kreditgenossenschaften, Arbeiterschutz, Arbeiter-, Kranken- und Unfallversicherung;
- b) die Gesetzgebung über die Einrichtung des Handels- und Gewerbekammern;
- c) die Feststellung der Grundsätze des Unterrichtswesens an Volk-, Bürger-, Gewerbe-, Real und Handelsschulen;
- d) die Regelung der Kultus-Angelegenheiten aller gesetzlich anerkannten Religionsgenossenschaften nach den durch das Staatsgrundgesetz über die allgemeinen Rechte der Staatsbürger vom 21. Dezember 1867 R. G. Bl. Nr. 142 festgestellten Grundsätzen;
- e) die Gesetzgebung über das Vereins und Versammlungrecht;
- f) die Gesetzgebung über Vormündschaften und Kuratelen und das im Vormundschafts- und Kuratelenwesen zu beobachtende Verfahren sowie die Gesetzgebung zur Durchführung des Reichsgesetzes betreffend die Anlegung öffentlicher Bücher;
- g) die Gesetzgebung über die Einführung von Friedensrichtern und Bagatelgerichtern auf dem Lande und über das von diesen Richtern und Gerichten einzuhaltende Verfahren;
- h) die Gesetzgebung über das Berg- und Lehenrecht;
- i) die Gesetzgebung über den Zollzang und die Kosten des Schubes unbeschadet der in den Wirkungskreis des Reichsrates nach § 11 lit. n. des Gesetzes vom 21. Dezember 1867 R. G. Bl. Nr. 141 gehörigen Gesetzgebung;
- j) die in diesem Diplome vorgesehene Gesetzgebung zu dessen Ausführung, wofern sie nicht in die Zuständigkeit der Reichsgesetzgebung fällt.

§ 15. Die im § 14 lit. c. festgesetzte Zuständigkeit ist an folgende Schranken gebunden:
 In den deutschen Gemeinden Galiziens gewesen die deutsche Sprache die Rechte einer Landessprache.
 Die Regelung der Wirkungen des Besuches von Schulen jeder Art im Königreiche Polen und der von solchen Schulen ausgestellten Zeugnisse für das Gebiet der übrigen im Reichsrate vertretenen Königreiche und Länder kommt der Reichsgesetzgebung zu. Die gleiche Zuständigkeit besitzt die Gesetzgebung des K. Polen in Betreff des Wirkens des Besuches und der Zeugnisse der Schulen der übrigen K. u. L. im Gebiete des Königr.

§ 16 Gesetzesvorschläge gelangen als Regierungsvorlagen an den Landtag, doch steht auch diesem das Recht zu, in Gegenständen seines Wirkungskreises Gesetze vorzuschlagen.

In jedem Gesetze ist die Zustimmung beider Kammern des Landtages und die Sanktion des Kaisers erforderlich.

§ 17 Wenn solche Verordnungen, an denen die Zustimmung des Landtags erforderlich ist, sich zu einer Zeit als dringlich erweisen, wo dieser nicht versammelt ist, oder sich auch nicht mit einer seiner Kammern in Abwesenheit des Landtags vereinigen lässt, so können sie in der Form von kaiserlichen Verordnungen mit ausdrücklicher Berufung auf diese Bestimmung und unter Bezugnahme sämtlicher Umstände, somit auch für die Rechte verbindlich, erlassen werden.

Die verbindliche Kraft dieser Verordnungen erlischt, wenn in einem der beiden im vorhergehenden Absatz angeführten Fälle sie nicht dem nächsten nach ihrer Kundmachung zusammentretenden Landtag, und zwar zuvörderst der Kammer der Abgeordneten binnen vier Wochen nach dem Zusammentritt derselben die Regierung zur Genehmigung vorgelegt werden, ausserdem in beiden Fällen dann, wenn auch nur eine der beiden Kammern beschliesst, dass die erlassene Verordnung nicht genehmigt werde.

Das Gesamtministerium ist verpflichtet, diesen Beschluss unverzüglich im Landesblatt kundzumachen.

§ 18 Die Kundmachung des Gesetzes erfolgt im Namen des Kaisers mit Berufung auf die Zustimmung beider Kammern des Landtags unter Bezugnahme eines Ministers mittels Einrückung in das Landesgesetzblatt, dessen nähere Regelung einem besonderen Gesetze vorbehalten wird.

§ 19 In einem gültigen Beschlusse des Landtags ist im Senate die Anwesenheit von 100, in der Kammer der Abgeordneten die Anwesenheit von 40 Mitgliedern und in beiden die absolute Stimmenmehrheit der Anwesenden erforderlich.

Zu Änderungen dieser Verfassung bedarf es übereinstimmender Beschlüsse des Landtags und des engeren Reichsrates (§ 54) und der Sanktion des Kaisers. Der engere Reichsrat und der Landtag sind befugt, zur Herbeiführung ihrer Übereinstimmung durch Deputationen untereinander in Verbindung zu treten.

§ 20 Die Mitglieder des Landtags können durch keine Instruktionen gebunden werden.

§ 21 Die Mitglieder des Landtags haben ihr Stimmrecht persönlich auszuüben. Die Abgeordneten beziehen

Vorsorge für den Fall der Arbeitsunfähigkeit eines Mitglieds des Landtags.

Zustande-Kommen der Gesetze

Gräten

für ihre Teilnahme an den Verhandlungen des Landtages Diäten und haben ausserdem den Anspruch auf Ersatz der Reisekosten. Die Bestimmung der Höhe der Diäten und der Reisekosten sowie die nähere Regelung des Anspruchs auf diese Bezüge erfolgt durch Landesgesetz.

Gymnastik:
Sät!

§ 22. Die Mitglieder des Landtages können wegen der Ausübung ihres Berufes geschehenden Bestimmungen niemals wegen der in diesem Berufe gemachten Erwerbungen überhört von der Kammer, der sie angehören, zur Verantwortung gezogen werden.

Kein Mitglied des Landtages darf während der Dauer der Session wegen einer strafbaren Handlung - den Fall der Ergreifung auf froscher Tat ausgenommen - ohne Zustimmung des Hauses verhaftet oder durch die Strafgerichte verfolgt werden.

Selbst in dem Falle der Ergreifung auf froscher Tat hat das Gericht dem Präsidenten der Kammer sofort die erfolgte Verhaftung bekannt zu geben.

Wenn es die Kammer verlangt, muss die Haft aufgehoben oder die Verfolgung für die ganze Session ruht aufgeschoben werden. Dasselbe Recht hat die Kammer in Betreff einer Verhaftung oder Untersuchung, die über eines ihrer Mitglieder ausserhalb der Sitzungsperiode verhängt worden ist.

Leibens-
füng und
Auflösung

§ 23. Der Landtag hat sich auf Einberufung des Kaisers jährlich einmal, und zwar, wenn es nicht in der Einberufung anders bestimmt ist, in der Hauptstadt Warschau zu versammeln. Der Kaiser verfügt auch die Vertagung, die Auflösung des Landtages, die Eröffnung und die Schliessung seiner Sessionen.

Funktions-
dauer

§ 24. Die Funktionsdauer jedes Landtages wird auf 6 Jahre festgesetzt.

Gouverneur
und
Gouvernement

§ 25. An der Spitze der staatlichen Verwaltung im K. Polen steht der Gouverneur als Statthalter des Kaisers, der ihm auf Vorschlag und unter Begrenzzeichnung des kais. Vizepräsidenten, der in der Reichsrath vertretenen K. u. k. ernannt.

§ 26. Der Gouverneur übt die vollziehende Gewalt im Namen des Kaisers, in Unterordnung unter die Ressortministerien der in der Reichsrath vertretenen K. u. k. aus und ist dem Landtage für die Vollziehung der Landesverfassung und der Landesgesetze verantwortlich.

§ 27. Der Gouverneur ist befugt, an allen Beratungen der beiden Kammern teilzunehmen und die Regierungsvorlagen zu vertreten. Er kann sich nach beiden Richtungen durch die ihm unterstellten Subalternen repräsentieren lassen. Jede Kammer kann seine Anwesenheit verlangen. Er muss auf sein Verlangen jederzeit gehört werden. Das Recht, an der Abstimmung teilzunehmen, hat er nur dann, wenn er Mitglied der abstimmanden Kammer ist.

§ 28. Jede der beiden Kammern ist befugt, den Gouverneur über Angelegenheiten seiner Zuständigkeit zu interpellieren, seine Verwaltungsgabe einer Prüfung zu unterziehen, Kommissionen und Erhebungen über Angelegenheiten der Landeszuständigkeit zu bestellen, denen vom Gouverneur oder vom Gouverneur dazu bestimmten Gouvernementsbeamten die erforderliche Auskünfte zu geben sind, und ihren Ansichten in Form von Adresse Ausdruck zu verleihen.

Die Verhandlungen des Landtages

§ 29. Die näheren Bestimmungen über den Verkehr der beiden Kammern untereinander und über die Formen der Beratungen und Verhandlungen in jeder der beiden Kammern werden durch besondere Gesetze geregelt werden. Jede der beiden Kammern besitzt die Befugnis ihre Geschäftsordnung im Rahmen dieses Gesetzes selbst festzusetzen.

Die Sitzungen beider Kammern sind öffentlich. Der Ausschluß der Öffentlichkeit ist nur dann zulässig wenn er vom Präsidenten der Mitgliedern verlangt und vom Hause nach Zustimmung der Zuhörer beschlossen wird.

Der Landtag darf abgesehen von dem in diesem Gesetze vorgesehenen Deputationsverhandlungen mit dem engeren Reichsrat (§§ 19, 58) mit keinem der bestellenden Vertretungskörper in Verkehr treten, keine Fundationen erlangen und Deputationen weder in der Vollversammlung noch in die Ausschüsse erlangen, Bittschriften können dem Landtag nur durch Vermittlung eines seiner Mitglieder überreicht werden.

Finanzverwaltung

§ 30. Die Fortführung der Organisation der staatlichen Finanzverwaltung für die Jahre v. J. u. L. auf den neuerworbenen Teil der Kroneides Polen wird im Wege der Verordnungen erfolgen.

Politische Verwaltung
Die Kreise

§ 31. Das Gebiet des Kroneides Polen zerfällt in Kreise. An der Spitze jedes Kreises und des in jedem zu errichtenden k. k. Kreisamtes steht ein Kreishauptmann. Dem Kreishauptmann obliegt die selbständige Wahrnehmung aller staatlichen Hoheitsrechte in Landeshoheit aller staatspolizeilichen - sicherheitspolizeilichen - und Militärangelegenheiten innerhalb des Kreises. Die zur gemeinwirtschaftlichen Selbstverwaltung gehörigen Angelegenheiten sind das Schulwesen, das Straßen-, Lokalbahn-, u. s. w. Wesen, das Gewerbe- und Genossenschaftswesen, die Landeskultur, das Armen- und Pflanzwesen, die Wohlfahrtspflege, die Finanzverwaltung des Kreises und die Kontrolle der Finanzen der Gemeinden innerhalb des Kreises werden durch einen aus Wahlen hervorgegangenen Kreistag verwaltet, an dessen Spitze gleichfalls der Kreishauptmann steht, über das Zusammenwirken der staatlichen und der hier erwähnten Selbstverwaltung werden besondere Anordnungen erfolgen.

Der Kreis zerfällt in mehrere Bezirke der Umfang eines Bezirkes soll seinen Kreisumfang der Gerichte unterster Instanz nicht überschreiten. In jedem Bezirke ist ein Kreisamt mit Angeordnetem ^{zur} Errichtung zu errichten.

Über Umfang und Organisation der Kreise und Bezirke, über die Kompetenzen und den Geschäftsgang der Kreisämter über die Wahlen zu den Kreistagen wird bei der endgültigen Regelung durch die bei der Gesetzgebung im Wege einer kais. Verordnung bestimmt werden.

In Städten mit eigenem Statut kann der Wirkungsbereich der Kreishauptmannschaft bzw. des Bezirksrates der städtischen Magistraten, jener des Kreistages dem Gemeindefeld übertragen werden. Doch bleiben in Städten von über Einwohnern die Aufgaben

der Sicherheitspolizei von der Übertragung der städtischen Organe
grundsätzlich ausgeschlossen.

§32. Der Instanzenzug in Angelegenheiten der politischen Verwaltung hat
grundsätzlich bei den Kreisbehörden zu enden. Nur in jenen Fällen, in denen die
Kreisbehörde nach der vorstehenden Bestimmung erste Instanz ist, geht der Instanzenzug
an das Gubernium, das aus dem Gouverneur und den ihm unterstellten Gubernial-
räten besteht. Sofern nach dem geltenden Gesetze das Gubernium erste Instanz
ist, geht der Instanzenzug an das zustehende Ressortministerium, haben aber
nach dem geltenden Gesetze ein Ministerium oder mehrere Ministerien zur
Einvernehmung zur Verfügung, zu entscheiden, und zu verordnen, so hat es dabei
sein Bestehen zu finden.

§33. Die Kreishauptleute und die Gubernialräte werden von Kaiser
auf Vorschlag des Ministers des Inneren und dessen Gegenseitigung ernannt.

Instanzenzug bei
Verwaltungsbeschwerden

§34. Zur Entscheidung über Rechtsbeschwerden gegen Entscheidungen und
Verfügungen, die von städtlichen Verwaltungsbehörden im Königreich Polen
als letzten Instanzen angesehen werden, wird das k. k. Landesverwaltungsgericht
für das Königreich Polen mit dem Sitze in Warschau errichtet, auf dessen
Zuständigkeit und Verfahren die Bestimmungen des Gesetzes vom 22. X 1875, Nr. 98
Nr. 96 ex 1876 betreffend die Errichtung eines Verwaltungsgerichtshofes und die
in diesem Gesetze enthaltenen Novellen anzuwenden sind. Die Vertretung der Regierung
vor diesem Gerichte bestimmt der Gouverneur.

§35. Das k. k. Landesverwaltungsgericht hat eine Ausfertigung jedes seiner
Erkenntnisse und jeder seine Abweisungen a limine an die in der Beschwerde
belegte Behörde einzusenden. Jedes Ressortministerium ist befugt, gegen
eine Entscheidung des Landesverwaltungsgerichtshofes eine Wichtigkeitsbeschwerde
zur Wahrung des Gesetzes beim k. k. Reichsrath einbringen und einen
Regierungsvortrag in öffentlicher unändlicher Verhandlung vorsetzen zu lassen.
Erkennt der Vgh. die Wichtigkeitsbeschwerde für begründet, so ist das Vgh.
so lange der Vgh. nicht etwa auf Antrag desselben Ministeriums seine Entschei-
dung zurückgezogen hat, an die diese Entscheidung zu Grunde liegende
Rechtsanschauung bei seinen künftigen Entscheidungen gebunden. Die
Anordnungen im Befehle des vom Vgh. durchzuführenden Verfahrens werden
vom Reichsgesetz getroffen werden. Von dem Falle einer Wichtigkeitsbeschwerde
zur Wahrung des Gesetzes abgesehen, unterliegen die Entscheidungen des Vgh.
keiner Revision.

§36. Die Ausdehnung der für das Königreich Galizien geltenden Gesetze
über das Gemeinwesen auf den neu erworbenen Teil des Königl. Polen und die
Fortsetzung der Übergangsbestimmungen hat durch Verordnung des kaiserlichen Ministers
zu erfolgen, die Aufstellung besonderer Gemeindeordnungen für grössere Städte
im neu erworbenen Teil erfolgt durch Landesgesetz.

§37. Neben Berufungen, Beschwerden, Rekurse gegen Entscheidungen, Verfügungen
der Gemeindebehörden in Angelegenheiten der Ortspolizei ist im Instanzenzuge der
städtlichen politischen Behörden zu entscheiden.

Das k. k. Obertribunal
real.

§38. Das k. k. Obertribunal für das K. Polen bildet die letzte gerichtliche
Instanz im Königreich und versieht auch die Funktion des Kassationshofes
in Galizien. Die ihm instanzmäßig unmittelbar unterstehenden Kollegial-
gerichte führen die Bezeichnung k. k. Appellationskammern.

§39. Das k. k. Obertribunal hat eine Absfertigung jeder seiner Entscheidungen dem k. k. Justizministerium in Wien zu übersenden, dessen Duplikat es unterlegt dem k. k. Statthalter, durch besondere, für diesen Zweck zu bestellende Prokuratoren gegen die Entscheidungen des O. T. die Wichtigkeitsbeschwerde beim k. k. k. k. Obersten Pr. v. Kas. Hof in Wien einzubringen. Das O. T. ist aus jener Rechtsausweisung die dem einer solchen Beschwerde stützenden Erkenntnisse dieses Gh, sei es als Ober. Gerh. oder Transaktionshof, zugrundeliegt, so lange es nicht auf Antrag des Prokurators zurückgezogen ist, bei einer künftigen Entscheidung gebunden. Die Belegung eines solchen Verfahrens über eine solche Wichtigkeitsbeschwerde erfolgt durch Bes. d. Gesetze. Von dem Falle der einer Wichtigkeitsbeschwerde zur Wahrung des Gesetzes abgesehen, unterliegen die Erkenntnisse des O. T. keiner Überprüfung.

Abgeordnete des Königreiches im Reichsrat

§40. Das k. k. Polen entsendet in das Abgehaus der Pr. ... Mitglieder, von denen zwei Drittel aus der Kammer der Abgeordneten, ein Drittel aus dem Senate gewählt werden.

§41. Die Abg. d. k. k. P. nehmen an den Beratungen des Abgehauses der Pr. mit dem teil, wenn die auf der Tagesordnung stehenden Gegenstände solche Angelegenheiten betreffen die nicht nach §41. dieses Diplomes in die selbständige Kompetenz des Landtages des Königreiches Polen fallen, wobei die Abg. dieses Kops. im Pr. nicht mit.

Die von dem Landtage d. k. k. Polen in das Abgehaus der Pr. entsandten Abg. dürfen in der Freistellung ihrer Entscheidung durch keinerlei Instanzen gebunden werden.

Abgeordnete des Königreiches in der Delegation

§42. In die Del. d. Pr. wählen die vom Landtage des k. k. Polen in des Abgl. des Pr. entsandten Abg. fortan, bis zur abweichenden Regelung dieser Angelegenheiten mittels Reichsgesetzes ... Mitglieder sowie ... Ersatzmänner gemäß der Bestimmungen der §8 Abs. 2 und 3. 3. 9. 10 des G. v. 21 III 1867 R. g. Bl. Nr. 146 betreffend die allen Ländern der ö. u. Monar. gemeinsamen Angelegenheiten und die Art ihrer Behandlung.

Amts- u. Gerichts- sprache der Behör. im

§43. Die Amts- u. Gerichts- u. Verhandlungssprache der Behörden, Gerichte und Organe des k. k. P. ist grundsätzlich die polnische, doch bleiben hinsichtlich der Gerichtssprache (Amtssprache) die Bestimmungen der auf Grund allh. Entschl. v. 4. VI. 1869 für die k. k. P. Gal. Land. v. d. Gal. Krakau erlassenen Verordnung des Ministers d. Inn. u. Kultus und Unterr. des Just. u. Fin. des Handels u. d. Verkehrsw. vom 10. d. d. v. 5. VI. 1869 Z. 2354/2. 9. B. Gal. Nr. 28 ca 1869) für alle k. k. Behör. im k. k. Polen aufrecht und verbindlich.

Zur Sicherung der Ansprüche der nationalen Minoritäten ist im Sinne des Art. 11 des Vertr. v. 21 II. 1867 R. g. Bl. Nr. 142 über die allgemeinen Rechte der Staatsbürger angemessene Vorkehrungen in Bezug der Vertheilung der zum Unterhalten der erforderlichen Gerichte zu treffen. Erfolgt die Regelung des Schutzes der nationalen Minoritäten durch Verhandlung des k. k. P. mit dem Reichsrat.

Wahlverfahren

§44. Zu den Kosten der im k. k. P. mitzunehmenden Verwaltung der Angelegenheiten d. im. k. v. k. P. sowie zu den von dem k. k. P. zu entrichtenden Kosten der Verwaltung aller d. d. k. k. P. gemeinsamen Angl. hat d. k. k. P. bestimmte Beiträge zu leisten. Der Schlüssel für die Berechnung d. Beitrags wird nach k. k. P. Gesetz Nr. 2. dessen Erlassung durch eine Verordnung des Ministers. inf. d. k. k. P. gegeben.

Gültigkeit der öst. Gesetze im k. k. Polen

§45. Mit dem Tage der Grundmachung dieses Diplomes im Abgl. f. d. im. k. v. k. P. in L. treten alle für die k. k. P. geltenden G. in V. sowie alle Landesg. in V. für d. k. k. P. in L. dem. dem. d. k. k. P. Krakau in dem einvernehmlichen Teile des k. k. P. unter Ausschluss ihrer Brückwirkung in Kraft, soweit es für die Anwendung keiner besonderen noch zu treffenden Einrichtungen bedarf und nicht spezielle Abgangsbestimmungen getroffen werden. Aber die Durchführung der Gesetze werden redaktionell besonders Verordnungen der zuständigen Ressortsminister, erlassen gegeben in welcher Haupt- und Residenzstadt u. s. v.

Грoвeнi Комерцiуду "Корoлeвeнвa
Тaмeчeнa"

Машинoпис i кoпiя з пoдпiсaнeм [Т. Дрaмaнзa?].
[1914-1917]. л. пaл.

5/ ustawodawstwo o przynależności gminnej z zastrzeżeniem możliwości utworzenia przynależności do Królestwa Galicyi w obrębie ogólnego obywatelstwa austriackiego ;

6/ ustawodawstwo ^{szkolne} ^{niższe, średnie i uniwersyteckie} z ustawniczym zapewnieniem uprawnień świadectw ; *Wskazy.*

7/ ustawodawstwo karne, policyjno-karne i cywilne, dalej ustawodawstwo handlowe i górnictwe ;

8/ ustawodawstwo ^{za urzędach} o organizacji władz sądowych i administracyjnych ;

9/ ustawodawstwo o władzy sądowej tudzież rządowej i wykonawczej w granicach ustaw zasadniczych państwowych z dnia 24/12 1867 dz.u.p. No.144 i 145 ;

10/ ustawodawstwo wyznaniowe, prasowe tudzież ustawodawstwo o stowarzyszeniach i zgromadzeniach ;

11/ wybór do delegacji wspólnych ;

12/ wybór do reprezentacyi austr.-polskiej

b./ ustawodawstwo w dziedzinie ustawy zasadniczej z dnia 21/12 1867 dz.u.p. No.142 o powszechnych prawach obywateli, a mianowicie w sprawach zawartych w następujących artykułach i ustępach tej ustawy :

1/ art.3 z uwagi na powyższe postanowienia, 5 ;

2/ art.4., ustępy 1 - 3 ;

3/ art.5 co do wyłączenia w sprawach, należących do kompetencyi sejm ;

4/ art. 6. ;

5/ art.8., względnie postanowienia ustawy zasadniczej z dn.27/10 1862 dz.u.p. No.87 ;

6/ art. 9, względnie postanowienia ustawy zasadniczej z dn.27/10 1862 dz.u.p.No.88 ;

7/ art.10., względnie ust. z 6.6/4 1870 dz.u. p.No.42 ;

8/ art. 12

9/ art. 19 / vide VI /

10/ art.20

c/ Ustawodawstwo w dziedzinie ustawy zasadniczej z dnia 21/12 1867 dz.u.p. No.144 o władzy sędziowskiej, a mianowicie w sprawach, zawartych w następujących artykułach i ustępach tej ustawy :

- 1 art. 2 ;
- 2 art. 3 ;
- 3 art. 6 , ustęp 2. ;
- 4 art. 8. ;
- 5 art. 9.;
- 6 art. 10.;
- 7 art. 11.;
- 8 art. 12.;
- 9 art. 13., ustęp 2. ;
- 10 art.14,ustępy 2. i 3. ;

d/ ustawodawstwo w dziedzinie ustawy zasadniczej z dnia 21/12 1867 dz.u.p. No.145 o wykonywaniu władzy rządowej i wykonawczej, a mianowicie w sprawach zawartych w następujących artykułach i ustępach tej ustawy :

- 1 art. 3. ;
- 2 art. 6. ;
- 3 art. 8. ze względu na konstytucję Kr.Galicyi
- 4 art. 11. ;
- 5 art. 12. ;

e/ O ile w ustawach zasadniczych, wymienionych pod b - d, miałyby przez ustawodawstwo austriackie nastąpić jakieś zmiany, mogłyby one mieć moc obowiązującą dla Królestwa Galicyi tylko za zgodą sejmku tegoż Królestwa.

2./ ^{strój} Układ sejmku.

Sejm Królestwa składa się z dwóch

izb : izby poselskiej i senatu.

Wskazanie, należy pamiętać

a./ Izba poselska składa się z 228 posłów, z tym 62 Rusinów. Wybory odbywają się na podstawie powszechnego, ^w równego i tajnego prawa głosowania ; okręgi są z reguły dwumandatowe, po części trzechmandatowe jedne i drugie z wyborem proporcjonalnym / 60% i 25% / o ile w okręgach mieszanych system proporcji nie zostanie ^(na żądanie Rusinów) zastąpiony systemem katastru narodowego ; przy wyborach proporcjonalnych wybiera się dla każdego posła zastępcę? Kobiety mają prawo wyboru z tytułu inteligencji, ^{lub zawodu} muszą, je jednak wykonywać osobiście. Posłowie ruscy tworzą ^{w sejmie} kuryę odrębną, której służą oprócz prawa wyboru ze sejmu pewne prawa zabezpieczające mniejszość. Sejm wybiera z całej izby Marszałka i drugiego wicemarszałka, kurya ruska pierwszego wicemarszałka.

b./ Senat składa się ~~z 100~~ co najwyżej ze 180, a co najmniej ze 100 członków, a mianowicie :

- a/ z pełnoletnich członków rodziny cesarskiej zamieszkałych w Królestwie Galicyi ;
- b/ z ~~14~~ ^{wielu} ~~wybitnych~~ wirylistów / ~~łącznie z rektorem przyszłego uniwersytetu ruskiego~~ / ;
- c/ z prezydentów trzech izb handlowych ;
- d/ z wybieranych na każdą kadencję 45 członków kuryi wielkiej własności / w czem jeden Rusin / ;
- e/ z wybieranych na każdą kadencję przez radę miejską lwowską i krakowską po dwóch reprezentantów
- f/ z mianowanych przez cesarza na wniosek rządu Królestwa członków dziedzicznych i dożywotnich.

Prezydym Senatu mianuje cesarz na wniosek rządu polskiego. ~~Polscy i ruscy członkowie austr. Izby Panów~~ przejdą do senatu Królestwa Galicyi, jeżeli sprawy austriacko-polskie będą załatwiane w ciele [?] Oberaugsbl. członkowie izby panów uchodzą w skład senatu.

*Wskazanie
Krajowosc*

parlamentarnem, wybieranem przez obie izby parlamentu austriackiego.

C./ Sejm obraduje w ciągu roku kalendarzowego przynajmniej trzy miesiące. Regulamin jego, zawierający postanowienia, zapewniające bezwarunkowo normalną jego działalność, będzie stanowił część niniejszej konstytucyi.

III.

RZĄD KRÓLESTWA GALICJI.

1./ Ministerstwo.

a/ Na czele ~~Królestwa~~ *Królestwa* stoi rząd, odpowiedzialny Sejmowi, złożony pod przewodnictwem ~~prezydenta~~ *prezydenta* ministrów ~~z ministrów~~ *z sekretarzem stanu* w odpowiedniej ilości dla administracyi politycznej, skarbu, oświaty i wyznań, sądownictwa, rolnictwa, przemysłu i handlu, nie mniej dla komunikacji. ~~Prezydent Ministrów~~ *Prezydent Ministrów* będzie mianowany z łona Sejmu.

b/ W sprawach, należących i nadal do kompetencyi rządu austriackiego, będącymi ~~instancjami~~ *instancjami* polskie stanowią przedostatnią instancją. Sprawy te będą wszelako załatwiane w Królestwie wyłącznie przez władze ~~polowe~~ *polowe* i wyłącznie przez urzędników mianowanych przez rząd polski.

2./ Zarząd Królestwa.

Usuniętym zostanie dotychczasowy system dualizmu administracyjnego / wydział krajowy, rady powiatowe / i zostanie zastąpiony systemem jednolitych władz rządowych z dodaniem im wybranych obywatelskich ciał przyobocznych.

A/ Królestwo będzie podzielone na okręgi "ziemie", obejmujące co najwyżej około pół miliona ludzi.

"~~zadanie~~ *zadanie* ziemski" stanowi bezpośrednio po ministerstwie instancją administracyjną z zakresem

*Drugie sejm. stan
będzie ulżwian
całkowicie
niezależne*

działania ^{obojętnym} równym znaczą ^{nie} część dotychczasowego zakresu nanie stnictwa i wydziału krajowego, nie-
 mniej ^{nie} ~~nie~~ jak ^{nie} ~~nie~~ część zakresu dotychczasowych sta-
 rostw powiatowych. " Prezydent ^{zawody} ~~zawody~~ ziemskiego " jest najwyższym naczelnikiem urzędu ziemskiego, nie-
 mniej przewodniczącym " Rady ziemskiej " złożonej
 z 36 członków, wybieranych systemem kuryalnym przez
 rady powiatowe w okręgu ziemi. Rada ziemiska uposażo-
 na jest w prawo uchwalania wydatków i dozwolonych
 przez ustawę dodatków na cele ekonomiczne i kultu-
 ralne i inne cele, wskazane przez ustawę, a wybrany
 przez nią " wydział ziemski " złożony z sześciu
 członków, współdziała z prezydentem w załatwianiu
 spraw administracyjnych, o ile one nie są ustawą
 zastrzeżone wyłącznej decyzji prezydenta.

Sprawy polityczne i ~~sprawy narodowościowe~~ wy-
 klucz one są z zakresu działania rad ziemskich.

b/ W radach ziemskich ziem mieszanych / naj-
 mniej 20% ludności jednej narodowości / posiada mniej-
 szość prawo ukonstytuowania kuryi mniejszości naro-
 dowej z prawem uchwalania samoistnych na koszt tej
 mniejszości dochodów i wydatków na cele ekonomiczne
 i kulturalne tej mniejszości. Za podstawę działał-
 ności kuryj mniejszości służy kataster narodowy po-
 datków bezpośrednich, utworzony z mocy ustawy dla
 okręgu każdej ziemi mieszanej.

c/ Gminy miejskie z ludnością wyżej 100.000
 dusz mają stanowisko ziemi. Zarząd jej sprawuje mia-
 nowany przez cesarza " Prezydent miasta " z wybra-
 nymi przez Radę miejską sześciu " Rawnikami " miej-
 skimi. Rada miejska obraduje pod przewodnictwem
 wybranego " Prezesa Rady gminnej " nad ~~zawodami~~ spr-
 wami zarówno miejskimi jak - i w osobnej kadencji -
 nad przekazanemi radom ziemskim sprawami. Rada wy-

*Wszystko to
 jest tylko
 przedstawiciel
 (w do choice)*

*Lizy...
 wy...
 ...*

*W systemie
 ...
 ...
 ...
 ...*

- 7 -

bierną rolę członków magistratu, którego część drugą mimuje władza rządowa. Magistrat urządza pod przewodnictwem prezydenta i załatwia obie kategorie spraw powyższych.

d/ Przy boku prezydenta rządu ziemskiego i pod jego przewodnictwem urządza dla spraw szkolnych odrębna " rada szkolna ziemska " z zakresu działania dotychczasowej rady szkolnej krajowej.

e/ Pełne Rady ziemskie, niemniej rady miejskie w miastach nad 100.000 dusz / dla spraw poruczonych / zostają zwoływane na kadencję kwartalnie przez ministerstwo.

B/ Każda ziemia podzielona jest na powiaty administracyjne z siedzibą i obszarem sądów powiatowych z wykluczeniem miast z ludnością powyżej około 20.000 dusz. Na czele powiatu stoi mianowany przez rząd " starosta powiatowy " dla reszty administracji politycznej w pierwszej instancji, niemniej dla wszystkich agend powierzonych dotychczas gminom.

Pod przewodnictwem starosty obraduje " rada powiatowa ", złożona z 16 członków, wybranych kuryalnie z miasteczek, wsi i wielkiej własności ewentualnie z najwyższej opodatkowanych. Rada powiatowa wybiera ze swego łona " wydział powiatowy ", złożony z czterech członków, urzędujący pod przewodnictwem starosty. Obok rady powiatowej istnieją u boku starosty rada szkolna i rada kultury krajowej.

C/ W miastach z ludnością powyżej 100.000 dusz istnieją dla administracji politycznej w pierwszej instancji ustanowione przez prezydenta " Komisaryaty " Sprawy donioslejsze przekazuje prezydent magistratowi Policję miejscową wykonywa prezydent przez odrębną dyrekcję policji.

miasta
20.000 dusz

D/ Każde miasto z ludnością wyżej 20.000 a niżej 100.000 dusz stanowi powiat administracyjny pod kierunkiem burmistrza, mianowanego przez rząd ; rada miejska powołana do funkcji rad powiatowych wybiera na przewodniczącego " prezesa rady " Policją miejscową i całą administracją wykonywa burmistrz przy pomocy sześciu ławników.

E/ Gminy wiejskie i miasteczka poniżej 20.000 ludności nie są instancją administracji politycznej, jeno zarządczyniami majątku i dochodu gminnego, nie mniej gminnych urzędów szkolnych, humanitarnych jakoteż przedsiębiorstw komunikacyjnych i t.p. Policją miejscową wykonywa w tych gminach niemniej i na obszarach dworskich w imieniu starosty powiatowego ustanowiony przez niego na każdy okręg " komisaryat okręgowy " z "komisarzem okręgowym" ^{na ciele} ✓. Komisaryaty te nie są osobną instancją ; rekursy przeciw ich zarządzeniom idą przez ręce władzy powiatowej wprost do urzędu ziemskiego.

Sprawy sądowo-policyjne załatwia władza powiatowa osądem, z prawem odwożania się do sądu powiatowego.

F / Rekursy we wszystkich sprawach administracyjnych dopuszczalne są tylko do jednej instancji.

IV. ORGANIZACJA SKARBOWA.

Zarząd skarbowy odłączony jest zupełnie od zarządu politycznego.

Rekursy w sprawach skarbowych dopuszczalne są tylko do jednej instancji.

1. W siedzibie każdego urzędu ziemskiego istnieje " skarbowa dyrekcyja ziemska " z kompetencją dotyczącą czasowej skarbowej dyrekcyi kraju dla wszystkich spraw podatkowych i należnościowych całej ziemi.

Dyrekcya załatwia sprawy podatków pośrednich w instancji pierwszej, a sprawy podatków bezpośrednich w instancji drugiej. Przy boku "skarbowego dyrektora ziemskiego urzęduje "komisya apelacyjna" dla podatku domowego i zarobkowego.

Dla spraw celnych, które w imieniu rządu austryackiego poruczone są galicyjskiemu ministerstwu skarbu i jego podwładnym organom, urzędują przy dyrekcjach ziemskich "inspektoraty cłowe".

2. W siedzibach starostw powiatowych istnieją "skarbowe dyrekcje powiatowe" wyłącznie dla spraw podatków bezpośrednich i płatniczych / "urzędy podatkowe" /. Rząd może kilka okręgów powiatowych złączyć w jedną dyrekcję skarbową.

3. W miastach z ludnością 100.000 dusz sprawują czynności skarbowych dyrekcji powiatowych "odrębne administracje ~~podatkowe~~ podatkowe". Administracje takie mogą być zakładane także w miastach z ludnością powyżej 20.000 dusz.

4. Kompetencja rady stanu i jej instancji ziemskiej odnosi się także do wszystkich spraw skarbowych.

V. S A D O W N I C T W O .

1./ Sądownictwo wszystkich instancji będzie się znajdowało w Królestwie.

2./ Królestwo będzie posiadało własny trybunał stanu, jakoteż najwyższą izbę obrachunkową.

Ponadto będzie utworzoną "rada stanu" z kompetencją :

a/ najwyższej /drugiej / instancji trybunału administracyjnego z prawem, decyzji merytorycznej / nie kasacyjnej / przeciw zarządzeniom władzy. 2. instancji a względnie sądu administracyjnego 1. instancji w sprawach, mających być wyliczonemi w ustawie;

- 10.

b/ z kompetencją trybunału państwa w sprawach zażaleń przeciw naruszeniu praw politycznych obywateli przynależnych do Król. Galicyi przez władze Królestwa, jakoteż w sprawach pretensyj do Król. Galicyi ;

c/ z kompetencją rozstrzygania o ważności protestowanych wyborów do sejmu, do rad ziemskich, powiatowych i gminnych;

d/ z kompetencją rozstrzygania w sprawach odpowiedzialności cywilnej urzędników za akta działalności urzędowej.

Instancją pierwszą w sądownictwie administracyjnem będzie stanowił " sąd administracyjny ziemski " , złożony pod przewodnictwem prezydenta rządu ziemskiego z jednego urzędnika administracyjnego, dwóch sędziów i trzech członków, wybranych przez radę ziemską.

Zażalenia przeciw zarządzeniom 1. instancji rozstrzyga sąd ziemski w 1. instancji, a rada stanu w 2. instancji ; zażalenia przeciw zarządzeniom ministerstwa rozstrzyga w jedynej instancji rada stanu ; odwołania przeciw orzeczeniom sądu ziemskiego rozstrzyga w drugiej i ostatniej instancji rada stanu.

VI. CIAŁO URZĘDNICZE.

Nominacja wszystkich bez wyjątku urzędników w Królestwie następuje przez rząd tegoż Królestwa w ten sposób, że urzędników wyższych przedstawia rząd monarchie do nominacji.

Prawa i obowiązki urzędników zostaną określone ustawą krajową. Nabyte już prawa dotychczasowych urzędników państwowych pozostają w mocy. Podobnie pozostają w mocy wszystkie prawa nabyte przez dotychczasowych urzędników autonomicznych/

- 11 -

/krajowych, powiatowych i gminnych / przechodzących do służby rządowej w Królestwie.

W okręgach mieszanych musi każdy urząd i sąd posiadać stosowną ilość urzędników z dokładną znajomością języka ruskiego w słowie i piśmie.

VII.

J E Z Y K U R Z E D O W Y .

1./ Językiem urzędowym w służbie wewnętrznej wszystkich władz rządowych i sądowych, niemniej organów rządowych i żandarmeryi jest język polski.

VII.

SPRAWY WSPÓLNE AUSTRYACKO-POLSKIE.

1./ Ustawodawstwo.

a./ Dla wykonywania władzy ustawodawczej w sprawach wspólnych austriacko-polskich, do których w szczególności należą sprawy wymienione pod a, b, n, o § 11^{GO} ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa, będą delegaci polscy brali udział w tej reprezentacyi we Wiedniu, której konstytucya austriacka poruczy załatwianie spraw wymienionych. Delegaci, wybierani na zasadzie proporcjonalności w liczbie odpowiadającej liczbie ludności Królestwa, będą przeto wysyłani albo do pełnej izby poselskiej rady państwa przez izbę poselską sejmiku galicyjskiego, albo do wybranego ad hoc przez obie izby parlamentu austriackiego ciała odrębnego przez obie izby sejmiku galicyjskiego. W pierwszym wypadku członkowie polscy izby panów austriackiej zatrzymują swoje mandaty.

b/ Podobnie będą do delegacyi austr. dla spraw wspólnych austriacko-węgierskich wysyłani delegaci galicyjscy albo przez izbę poselską sejmiku

- 11 -

/krajowych, powiatowych i gminnych / przechodzących do służby rządowej w Królestwie.

W okręgach mieszanych musi każdy urząd i sąd posiadać stosowną ilość urzędników z dokładną znajomością języka ruskiego w słowie i piśmie.

VII.

J E Z Y K U R Z E D O W Y .

1./ Językiem urzędowym w służbie wewnętrznej wszystkich władz rządowych i sądowych, niemniej organów rządowych i żandarmeryi jest język polski.

VII.

SPRAWY WSPÓLNE AUSTRYACKO-POLSKIE.

1./ Ustawodawstwo.

a./ Dla wykonywania władzy ustawodawczej w sprawach wspólnych austriacko-polskich, do których w szczególności należą sprawy wymienione pod a, b, n, o § 11^{go} ustawy zasadniczej o reprezentacji państwa, będą delegaci polscy brali udział w tej reprezentacji we Wiedniu, której konstytucya austriacka poruczy załatwianie spraw pomienionych. Delegaci, wybierani na zasadzie proporcjonalności w liczbie odpowiadającej liczbie ludności Królestwa, będą przeto wysyłani albo do pełnej izby poseselskiej rady państwa przez izbę poseselską sejmu galicyjskiego, albo do wybranego ad hoc przez obie izby parlamentu austriackiego ciała odrębnego przez obie izby sejmu galicyjskiego. W pierwszym wypadku członkowie polscy izby panów austriackiej zatrzymują swoje mandaty.

b/ Podobnie będą do delegacji austr. dla spraw wspólnych austriacko-węgierskich wysyłani delegaci galicyjscy albo przez izbę poseselską sejmu

galicyjskiego, tudzież w liczbie co najmniej 4ch przez izbę panów austryacką, albo przez obie izby sejmiku galicyjskiego.

3. / ORGANIZACJA.

Dla utrzymania stałej łączności między rządem austryackim i polskim utworzone będzie " Ministerstwo dla Galicyi ", jako urząd odrębny pod względem administracyjnym i budżetowym. Na czele tego Ministerstwa będzie stał Polak z tytułem " Ministra dla Galicyi ". Minister dla Galicyi jest członkiem rządu austryjskiego z pełnią praw ministrów austryjskich. Minister dla Galicyi ma w szczególności następujące obowiązki :

a/ kontrasygnuje wspólnie z austryjskim prezydentem ministrów swoją nominacją ; dalej wspólnie z austryjskim i galicyjskim prezydentem ministrów nominacją tego ostatniego ; wreszcie wspólnie z polskim prezydentem ministrów nominacją członków rządu galicyjskiego ;

b/ przedstawia w radzie ministrów sprawy polskie

c/ przedkłada uchwalone przez sejm galicyjski ustawy do sankcyi monarcha i kontrasygnuje je wspólnie z szefem rządu galicyjskiego i faktycznie tego rządu ministrem;

d/ zastępuje w ciele ustawodawczem austro-polskim rząd polski.

Na zaproszenie polskiego prezydenta ministrów może minister dla Galicyi wziąć udział w obradach rady ministrów Król. Galicyi z głosem doradczym.

Prezydent ministrów Król. Galicyi ma prawo udziału w obradach rady min. austryjskiej z głosem doradczym w sprawach galicyjskich i winien być na edyktach i poleceniach zapraszonym.

O D B U D O W A K R A J U .

Z uwagi, że Galicya została jako wał ochronny monarchii zniszczoną przez wojnę światową, nastąpi techniczna i gospodarcza jej odbudowa, nieznaczącej pełne wynagrodzenie szkód wojennych kosztem c.k.rządu. Przytem c.k.rząd uwzględni faktyczne koszty przywrócenia gospodarstwa do stanu pierwotnego i wypłaci odszkodowania w jak najkrótszym czasie, ile możliwości we formie odprawy.

Dla uproszczenia akcji powyższej c.k.rząd odda jej przeprowadzenie Królestwu Galicyi za wypłatą sumy ryczałtowej miliardów, płatnej w ciągu lat pięciu od wejścia w życie niniejszej konstytucyi w dziesięciu równych ratach półrocznych z góry.

Aż do czasu wejścia w życie konstytucyi będzie c.k.rząd prowadził odbudowę dalej w drodze subwencyj i pożyczek rządowych za pośrednictwem centrali krakowskiej, która z chwilą wejścia w życie konstytucyi przejdzie na etat i we własny zarząd rządu galicyjskiego.

Niezależnie od akcji powyższej c.k.rząd uskuteczni bez zwłoki ustalenie należności za świadczenia wojenne w Galicyi i wypłaci je z własnych funduszy w ten sposób, by najpóźniej do roku po zawarciu pokoju wszelkie należności w zupełności były wyrównane.

KREDYT KRÓLESTWA GALICJI.

1./ Wszystkie papiery publiczne, które uchwałał sejm Królestwa Galicji otrzymały prawo papierów pupilarnych, posiadają z mocy tej konstytucyi prawo papierów pupilarnych dla całej Austryi.

2/ C.k.rząd wpłynie na zarząd banku austriacko-węgierskiego, by papiery z pożyczek Kr.Galicji były przy lombardowaniu traktowane na równi z papierami państwowemi.

3/ C.k.rząd wpłynie na zarząd banku austriacko-węgierskiego, by w radzie generalnej i w ciele kierującym / Geschäftsleitung / banku zasiadał zawsze jeden Polak.

4/ C.k.Rząd będzie Królestwu Galicji udzielał w ciągu pierwszych pięciu lat od chwili ustanowienia rządu galicyjskiego pożyczek, oprocentowanych o dwa procent poniżej stopy bankowej i zwrotnych najwyżej w dziesięć lat po wypłaceniu. Pożyczki te będą wynosiły rocznie najwyżej 100 milionów, zaś razem 500 milionów koron.

5/ Zaliczki, które c.k.rząd udziela Galicji na pokrycie bieżących niedoborów i będzie udzielał w razie potrzeby aż do wejścia w życie konstytucyi dla Królestwa Galicji, będą z mocy tej konstytucyi w chwili wejścia jej w życie umorzone.

6/ Gotowizna znajdująca się w kasach rządowych w chwili wejścia w życie konstytucyi, przejdzie na własność Królestwa Galicji jako niezbędna dla administracyi dotacya kasowa.

IX.

POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE.

Ustawa o konstytucyi Królestwa Galicji ma wejść w życie w rok po zawarciu pokoju. Dla poczynienia potrzebnych przygotowań będzie najdalej w trzy miesiące po zawarciu pokoju zamianowany rząd Kr.Galicji

- 16 -

według postanowień III, a.

O ileby nowa konstytucya dla Austryi i dla Król. Galicyi została wydana w czasie, w którym postanowienia konstytucyi Król. Galicyi nie będą mogły być faktycznie przeprowadzone z powodu wydarzeń wojennych, mają dotychczasowi posłowie do rady państwa wybrani z Galicyi zasiadać nadal w późnej izbie poselskiej, względnie ukonstytuowawszy się w kuryę polską i ruską, wybierać wespół z członkami galicyjskimi austryackiej izby panów członków ciała wspólnego austrysko-polskiego a wspólnej delegacyi. Posłowie ci i członkowie Izby panów mają z przybraniem Marszałka krajowego i dwóch delegatów trybunału krajowego bronić interesów Król. Galicyi w zastępstwie jej przyszłego sejmku. W całym tym czasie mandaty poselskie pozostają w mocy mimo upływu czasu ich ważności.

/ZADANIA PO ZA KONSTITUCYJA. /
STOSUNEK GALICJI DO KRÓLESTWA
POLSKIEGO.

Ażeby stworzyć dla ludności obydwu powyższych terytoryów warunki naturalnego rozwoju stosunków sąsiedzkich będą przyznane tej ludności ułatwienia przewidziane już ^{po} części aktem Kongresu wiedeńskiego r.1815, a mianowicie :

a/ rozszerzenie okręgu granicznego z wolnością cłową ;

b/ swoboda ruchu osób w formie uwolnienia od paszportów, rewizyi i t.p.

c/ prawo korzystania ze świadectw szkolnych dla równych kategorii szkół.

41

Rozdział pierwszy.

N a z w a k r a j u .

Z chwilą wprowadzenia nowej konstytucji będzie kraj koronny Galicya i Lodomerya wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim i Księstwem Oświęcima i Zatora nosiła jednolitą nazwę "Królestwo Galicya". Stosowną zmianę herbu przeprowadzi rząd Królestwa za zgodą powołanych czynników w państwie i monarchii.

Rozdział drugi.

S e j m K r ó l e s t w a G a l i c y i .

I. Zakres działania Sejmu.

Dotychczasowy zakres działania Sejmu zostaje rozszerzony.

A/ W granicach każdorazowej ugody austro-węgierskiej i wydawanych dla jej wykonania ustaw austriackich, niemniej w granicach międzynarodowych traktatów i każdorazowych traktatów handlowych należy do zakresu działania Sejmu:

1/ ustawodawstwo we wszystkich sprawach skarbowych a w szczególności o podatkach i monopolach;

2/ w sprawach komunikacyjnych;

a/ ustawodawstwo o budowie dróg wodnych w Galicyi, o żegludze i ruchu, niemniej o taryfach dla żeglugi na drogach wodnych wewnątrz kraju z zastrzeżeniem wpływu na ustanawianie taryf w ruchu zewnętrznym;

b/ ustawodawstwo o budowie kolei żelaznych w Galicyi i o ruchu, niemniej o taryfach kolejowych wewnątrz kraju z zastrzeżeniem wpływu na ustanawianie taryf w ruchu zewnętrznym i przy pełnem uwzględnieniu interesów wojskowych;

c/ ustawodawstwo o urządzeniu wewnętrznej organizacji dla urzędów pocztowych, telegraficznych i telefonicznych;

3/ ustawodawstwo przemysłowe wraz z ustawodawstwem społecznym, niemniej ustawodawstwo asekuracyjne, kredytowe i bankowe z wyjątkiem ustawodawstwa o banku biletowym;

4/ ustawodawstwo zdrowotne i - z// zastrzeżeniem porozumienia z rządem państwowym - ustawodawstwo weterynaryjne;

- 42
- 5/ ustawodawstwo o przynależności gminnej z zastrzeżeniem, możliwości utworzenia w obrębie ogólnego obywatelstwa austriackiego przynależności do Królestwa Galicyi;
 - 6/ ustawodawstwo o szkolnictwie niższym, średnim, uniwersyteckim;
 - 7/ ustawodawstwo karne, policyjno-karne i cywilne, dalej ustawodawstwo handlowe i górnicze;
 - 8/ ustawodawstwo o zasadach organizacji władz sądowych i administracyjnych;
 - 9/ ustawodawstwo wyznaniowe, prasowe, tudzież ustawodawstwo o stowarzyszeniach i zgromadzeniach.

B/ Część integralną konstytucyi Królestwa Galicyi stanowią ustawy zasadnicze państwa austriackiego z 21 grudnia 1867 dz.u.p.No.142, 144 i 145 w obecnym ich brzmieniu z następującymi wyjątkami, stanowiącymi rozszerzenie kompetencyi Sejmu:

- 1/ w ustawie zasadniczej Nr.142 /o powszechnych prawach obywateli/
 - a/ art.6 tejże ustawy nie wyklucza ustawodawstwa krajowego w dziedzinie ukł~~ad~~ów posiadłości gruntowych;
 - b/ wykonanie zasad określonych w art.12 jest rzeczą ustawodawstwa krajowego;
 - c/ w art.19 w ustępie 3 rzecim słowa "bez wywierania przymusu nauczania się drugiego języka krajowego" nie będą krępować ustawodawstwa krajowego;
 - d/ wydanie ustawy przewidzianej w art.20-tym będzie w Galicyi rzeczą ustawodawstwa krajowego.
- 2/ W ustawie zasadniczej Nr.144 /o władzy sędziowskiej/
 - a/ do art.8-go tej ustawy dodaje się, że sędziowie galicyjscy wykonują przysięgę także i na zachowanie konstytucyi Królestwa;
 - b/ art. 13-ty ustawy doznaje tej zmiany, że wnioski o amnestyę co do osób zasądzonych przez sądy galicyjskie przedkłada rząd krajowy galicyjski;
 - c/ postanowienia artykułów 11, 12 i 15, ustępy 2 i 3 tej ustawy podlegają ustawodawstwu krajowemu;
- 3/ w ustawie zasadniczej Nr.145 /o władzy rządowej

i wykonawczej/

a/ znajdą zmiany podyktowane artykułem konstytucyi Królestwa Galicyi przyznającym rządowi krajowemu w pewnym zakresie stanowisko samoistne jako organu władzy rządowej i wykonawczej cesarza a odpowiedzialnego przed Sejmem;

b/ w art. 6 tejże ustawy znajdzie ten wyjątek, że zmiana granic Królestwa Galicyi wymaga zgody Sejmu galicyjskiego;

c/ do art. 13 ma wejść dodatek tej treści, że wszystkie organa władzy państwowej w Galicyi wykonują przysięgę także na zachowanie konstytucyi Królestwa.

C/ Do wykonania osobnych ustaw przewidzianych postanowieniami ustaw zasadniczych o powszechnych prawach obywateli, o władzy sędziowskiej, tudzież o władzy rządowej i wykonawczej kompetentne jest ustawodawstwo galicyjskie.

D/ O ile w tychże ustawach zasadniczych miałyby zostać poczynione w drodze ustawodawstwa państwowego austriackiego jakieś zmiany, mogłyby zmiany te mieć moc obowiązującą dla Królestwa Galicyi tylko za zgodą Sejmu tegoż Królestwa.

E/ Sejm Królestwa Galicyi wybiera delegatów galicyjskich do ciała parlamentarnego które będzie powołane według konstytucyi austriackiej do ustawodawczego traktowania ~~spr~~aw Królestwa Galicyi, wspólnie z cesarstwem austriackiem, niemniej stosownie do ustroju tego ciała ewentualnie także członków galicyjskich do delegacyi austriackiej dla spraw austriacko-węgierskich.

II. U s t r ó j S e j m u .

Sejm Królestwa Galicyi składa się z dwóch izb: Izby poselskiej i Senatu.

A/ Izba poselska składa się 228 posłów, w tem 62 Rusinów. Wybory odbywają się na podstawie powszechnego, bezpośredniego, równego i tajnego prawa głosowania i na zasadzie katastru narodowego. Okręgi wyborcze wiejskie są dwumandatowe, okręgi miejskie jedno lub więcej mandatowe; wybory w okręgach dwu i więcej mandatowych odbywają się na podstawie systemu proporcji z list.

Przy wyborach dwumandatowych wedle list jest wybrany

posłem przedewszystkiem pierwszy kandydat umieszczony na liście, na którą padła największa ilość głosów. Jeżeli jedna z list otrzyma dwa razy większą liczbę głosów, niż wynosi ilość głosów, oddana na najbliższą pod względem liczby listę, wówczas obaj kandydaci pierwszej listy są wybrani posłami. Jeżeli zaś najbliższa lista otrzymała większą liczbę niż wynosi połowa głosów oddana na pierwszą listę, wówczas wybrany jest drugim posłem pierwszy kandydat tej listy najbliższej.

Posiowie polscy i ruscy tworzą w izbie poselskiej odrębne kurye narodowe którym służy - z wyjątkiem wyborów marszałka - prawo dokonywania wyborów z izby, niemniej prawo samoistnego uchwalania na podstawie narodowego katastru podatków bezpośrednich, wydatków nieuregulowanych ustawami na cele ekonomiczne i kulturalne, z wpływów podatkowych odnosnej narodowości w kraju.

Marszałka swego wybiera cała izba poselska, zaś każda kurya narodowa jednego zastępcę marszałka. Na wypadek opróżnienia miejsca marszałka sejmowego następuje ponowne ukonstytuowanie się prezydium Izby poselskiej.

Kobiety mają prawo wyboru z tytułu studyów akademickich lub urzędu publicznego, muszą jednak wykonywać to prawo osobiście.

B/ Senat składa się z 130 - 140 członków a to:

- a/ z pełnoletnich członków rodziny cesarskiej, zamieszkających w Królestwie Galicyi;
- b/ z 17 wirylistów, a to z 13 ustanowionych dzisiejszą ordynacją wyborczą sejmową z dodaniem rektora przyszłej akademii górniczej, prezydentów miast Lwowa i Krakowa i mianowanego przez cesarza zastępcę wyznania najżeszowego;
- c/ z 45 członków / w czem jeden Rusin/, wybranych przez kurye większej własności;
- d/ z wybranych po dwóch członków z każdej ziemi,
- e/ z trzech członków, wybranych przez radę miejską we Lwowie;
- f/ z trzech członków wybranych przez radę miejską w Krakowie;
- g/ z trzech członków wybranych przez Izbę handlową

lwowską;

g/ z trzech członków, wybranych przez Izbę handlową i przemysłową krakowską;

i/ z jednego członka, wybranego przez Izbę handlową i przemysłową brodzką;

K/ z mianowanych przez cesarza na wniosek rządu Królestwa członków dziedzicznych;

l/ z członków dożywotnich, mianowanych na wniosek rządu Królestwa przez cesarza z pomiędzy mężów z Królestwa Galicji, którzy się zasłużyli około cesarstwa austriackiego, Królestwa Galicji i kościoła, około nauki, sztuki lub gospodarstwa społecznego;

m/ z galicyjskich członków austriackiej izby panów, którzy w chwili wejścia w życie konstytucji dla Królestwa Galicji wchodzi do Senatu Królestwa; wszelako dożywotni z pomiędzy nich nie będą wliczeni do sumy pełnej senatu.

Wszystkie wybory od c do i odbywają się na czas każdej kadencji sejmowej, a wybory od d do h opierają się na systemie proporcjonalnym z list.

Prezydium Senatu mianuje cesarz na wniosek rządu Królestwa Galicji.

C/ Sejm obraduje w ciągu roku kalendarzowego przynajmniej 3 miesiące.

“ównocześnie z tą konstytucją wydaną zostaje ustawa z regulaminem dla obu izb z postanowieniami, zapewniającemi bezwarunkowo normalną działalność sejmu.

Każdemu członkowi senatu wolno przyjąć mandat do izby poselskiej nie może on jednak przez czas piastowania tego mandatu zostać zasiadać w senacie, a ile jest senatorem z wyboru traci mandat do senatu.

Rozdział trzeci.

R z ą d K r ó ł e s t w a G a l i c y i .

Usunięty zostanie dotychczasowy system dualizmu administracyjnego/Wydział krajowy, obecne rada powiatowe/ i zostanie zastą-

piony systemem jednolitych władz rządowych z dodaniem im wybranych obywatelskich ciał przybocznych.

Ia. Rząd centralny.

A/ Na czele kraju stoi rząd Królestwa Galicyi, mianowany przez Cesarza a odpowiedzialny za wykonywanie ustaw krajowych sejmowi, złożony pod przewodnictwem kanclerza Królestwa Galicyi z sekretarzy stanu w odpowiedniej ilości dla administracyi politycznej, skarbu, oświaty i wyznań, sądownictwa, rolnictwa przemysłu i handlu, nie mniej dla komunikacyi i robót publicznych itp. Kanclerz będzie mianowany z łoną sejmu.

B/ przy sekretaryatach stanu będą utworzone ciała doradcze jak rada edukacyjny, sanitarna, rada kultury, przemysłowa, kolejowa, górnicza itd.

C/ Rząd Królestwa Galicyi jest najwyższą władzą rządową i ostatnią instancją w sprawach zastrzeżonych wyłącznie ustawodawstwu krajowemu.

W sprawach należących i nadal do wyłącznej kompetencyi ~~xxxxxxx~~ austriackiej rady państwa i rządu austriackiego będą odnośne galicyjskie sekretaryata stanu, stanowiły przedostatnią instancję. Sprawy te będą wszelako załatwiane w Królestwie wyłącznie przez władze galicyjskie i wyłącznie przez urzędników, mianowanych przez rząd galicyjski.

II. Władze ziemskie.

A/ Królestwo będzie podzielone na okręgi /" Ziemie" / obejmujące około pół miliona ludzi.

" Władza ziemska " stanowi bezpośrednio po rządzie krajowym instancją administracyjną z zakresem działania, obejmującym znaczną część dotychczasowego zakresu ~~xxxxxxxxxx~~ namiestnictwa i wydziału krajowego *dotychczasowych starostw powiatowych*.

Na czele władzy ziemskiej stoi " Prezydent ziemski". Przy boku prezydenta urzęduje pod wybieranym corocznie " przewodniczącym" "rada ziemska" złożona z 36 członków wybieranych systemem kuryalnym przez rada powiatowe w okręgu ziemi, z wykluczeniem majoryzowania reprezentantów wszystkich innych kuryi przez reprezentantów jednej kuryi.

Rada ziemska opozażona jest w prawo uchwalania wydatków i dozwoionych przez ustawę dochodów na cele ekonomiczne i kulturalne i inne cele, wskazane przez ustawę; wybrany przez nią z jej łona " wydział ziemski" złożony z pięciu do ośmiu członków współdziała z prezydentem

pod jego przewodnictwem w załatwieniu spraw administracyjnych, o ile one nie są ustawą zastrzeżone wyłącznie decyzji prezydenta.

B/ W ziemiach narodowo mieszanych z mniejszością narodową, najmniej 15% tworzą członkowie polscy i ruscy rady ziemskiej odrębne kurje narodowe, którym w obrębie ziemi służy równe prawo ustanawiania wydatków na cele ekonomiczne i kulturalne, jak kurjom narodowym w sejmie.

C/ Pełne rady ziemskie zostają zwoływane przez rząd na kadencję przynajmniej na kwartał.

Sprawy polityczne wykluczone są z pod obrad rad ziemskich pod rygorem kasacyi.

D/ Przy boku prezydenta ziemskiego będą nadto ustanowione podobne ciała doradcze jak przy sekretaryatach stanu.

E/ Gminy miejskie z ludnością wyżej 100.000 dusz mają stanowisko Ziemi. Zarząd jej sprawuje "prezydent miasta" wybrany przez radę miejską z grona osób, posiadających ustawową kwalifikację urzędnika administracyjnego lub w ogóle wykształcenie akademickie, a zatwierdzony na wniosek rządu galicyjskiego przez Cesarza. Prezydent sprawuje zarząd ziemi z magistratem t.zw. szerszym, złożonym z Magistratu t.zw. ścisłego, do którego wybiera rada miejska 6 - 10 członków, w tem połowę kwalifikowanych urzędników, tudzież z mianowanych przez rząd 3 - 5 członków, w tem przynajmniej jeden sędzia.

Rada miejska obraduje pod przewodnictwem wybieranego corocznie "przewodniczącego" nad sprawami zarówno miejskimi, jak nad przekazanymi radom ziemskim sprawami. Magistrat ścisły urzęduje pod przewodnictwem prezydenta dla spraw miejskich.

III. Władze powiatowe.

A/ Każda ziemia podzielona jest na powiaty administracyjne z siedzibą i obszarem sądów powiatowych, z wykluczeniem miast średnich, oznaczonych przez ustawę krajową. Na czele powiatu stoi mianowany przez rząd "starosta powiatowy" dla reszty administracji politycznej pierwszej instancji.

Pod przewodnictwem wybieranego corocznie przewodniczącego obraduje "rada powiatowa" złożona z 16 - 20 członków, wybranych

proporcjonalnie z list przez rady gminne miasteczek i wsi, a kuryalnie przez wielką własność najwyżej opodatkowanych, przyczem wykluczonem jest majoryzowanie reprezentantów wszystkich innych kuryi przez reprezentantów jednej kuryi.

W powiatach z ludnością mieszaną z mniejszością narodową przynajmniej 15 % tworzą członkowie polscy i ruscy rady powiatowej odrębne kurye narodowe, którym w obrębie powiatu służy równe prawo ustanawiania wydatków na cele ekonomiczne i gospodarcze jak kuryom narodowem w sejmie.

Rda powiatowa wybiera ze swego łona "Wydział powiatowy" złożony z 4 - 6 członków, urzędujący pod przewodnictwem starosty.

Przy boku starosty będą ustanowione podobne rady przyboczne jak przy boku prezydentów ziem.

B/ W miastach z ludnością powyżej 100.000 dusz wykonawa administracyę polityczną w pierwszej instancji Magistrat miejski.

Policyę miejscową wykonawa w tych miastach prezydent miasta

C/ Każde miasto średnie, oznaczone przez ustawę krajową, stanowi osobny powiat administracyjny pod kierunkiem "burmistrza" wybranego z grona osób posiadających wykształcenie akademickie przez radę miejską a zatwierdzonego przez rząd. Rda miejska powołana do funkcji rad powiatowych, wybiera corocznie osobnego przewodniczącego swych obrad. Policyę miejscową i całą administracyę wykonawa burmistrz przy pomocy Magistratu wybieranego przez radę miejską z 4 - 6 członków płatnych, w czem powołana z kwalifikacyą ustawową.

D/ Postępowanie w sprawach karno-policyjnych z ewentualnem zastosowaniem postępowania mandatowego /" osądu" / zostanie określone osobną ustawą.

IV. Władze gminne.

Inne gminy miejskie oraz gminy wiejskie są zarządczyniami majątku i dochodu gminnego, jakoteż gminnych urządzeń humanitarnych i szkolnych niemniej przedsiębiorstw gminnych.

Zarazem są one powołane do załatwienia części spraw policji miejscowej, jakie określi ustawa; inne sprawy policji miejscowej

zakatwia w powyższych gminach i na obszarach dworskich starosta powiatowy, do którego kompetencji należy także zakatwianie innych spraw publicznych w tych gminach i na tych obszarach / dawny zakres poruczony gminom/.

Instytucya sądow rozjemczych gminnych pozostaje i nadal w mocy.

Ustrój gmin i administracyi gminnej będzie unormowany ustawami krajowemi, które będą zawierały między innymi następujące postanowienia:

a/ że łączenie gmin mniejszych i podział większych nie będą nadal przedmiotem ustawodawstwa krajowego, lecz wejdą w kompetencyę władzy ziemskiej z prawem rekursu do zządu'

b/ że rady gminne nowo wbrane rozpoczynają swoje urzędowanie jeżeli nie nastąpi najdalej w trzy miesiące po skończeniu wyborów ich unieważnienie lub wniesione przeciw wyborom protesty nie zostaną przez sąd administracyjny ziemski zakatwione najdalej do trzech miesięcy;

c/ że do wyborów do rad gminnych będą dopuszczeni w ramach obowiązującego systemu w borczego wszyscy pełnoletni i nieskazitelni mieszkańcy gminy z przynależnością krajową, o ile w danej gminie przynajmniej przez przeciąg jednego roku mieszkają.

Rozdział czwarty.

Organizacja skarbowa.

Zarząd skarbowy odłączony jest ^{zupnie} od zarządu politycznego.

1/ W siedzibie każdej władzy ziemskiej istnieje "skarbowa dyrekcya ziemska" dla wszystkich spraw podatkowych i należnościowych całej Ziemi. Dyrekcya zakatwia sprawy podatków pośrednich i należności w instancyi pierwszej, a sprawy podatków bezpośrednich w instancyi drugiej. Przy boku i pod przewodnictwem "skarbowego dyrektora ziemskiego" urzęduje "Komisya apelacyjna" dla podatku dochodowego i zarobkowego.

Dla spraw cłowych, które w imieniu rządu austriackiego poruczonemu są galicyjskiemu sekretaryatowi stanu dla spraw skarbowych i jego podwładnym organom, urzędują przy dyrekcjach ziemskich odrębni "inspektorowie cłowi", podlegający dyrektorowi skarbowemu. Wymiaru ceł dokonują urzędy cłowe, a pobór następuje przez te urzędy lub gdzie się to okaże dogodniejszem przez kasy powiatowe.

2/ W siedzibach starostw powiatowych istnieją "skarbowe urzędy powiatowe wyłącznie dla spraw podatków bezpośrednich. Rząd może kilka okręgów powiatowych złączyć w jeden urząd skarbowy.

3/ Dla miast z ludnością wyżej 100.000 dusz sprawują czynności skarbowych urzędów powiatowych odrębne "administracja podatkowa". Administracje takie mogą być zakładane także w innych większych miastach.

4/ W każdym powiatowym urzędzie skarbowym i przy każdej administracji podatkowej urzęduje komisya szacunkowa dla wymiaru podatku dochowego i komisya dla wymiaru podatku zarobkowego pod kierownictwem naczelnika odnośnego urzędu.

5/ Dla poboru podatków i należności cłowych, jakoteż dla wypłat z funduszków publicznych istnieją "skarbowe kasy powiatowe".

6/ Królestwo będzie posiadało najwyższą izbę obrachunkową.

R o z d z i a ł p i a t y .

Prawo rekursu.

Rekursy we wszystkich sprawach administracyjnych i skarbowych dopuszczalne są tylko do jednej instancji.

R o z d z i a ł s z ó s t y .

Zarząd kolejowy.

Wszystkie koleje galicyjskie stoją pod najwyższą władzą sekretaryatu stanu dla komunikacji. Zarząd ich będzie zorganizowany według zasad wydanych przez rząd krajowy.

R o z d z i a ł s i ó d m y .

Zarząd edukacyjny.

A/ Władze szkolne.

1/ Rektoraty uniwersytetów, szkoły politechnicznej i szkół mających charakter akademii znoszą się bezpośrednio ze sekretarzem stanu dla wyznań i oświaty.

2/ Sekretarz stanu ma u swego boku tudzież w Ziemiach i powiatach organy administracyjne i nadzorcze dla szkół średnich, przemysłowych, handlowych, seminariów nauczycielskich i szkół ludowych.

3/ Rada edukacyjna krajowa, złożona z reprezentantów wyznań, ludności, nauczycielstwa i stanu lekarskiego zajmuje się wskazaniem celów, zasad i metod wychowania publicznego, układaniem planów lekcyjnych i spraw podręczników w zakresie szkół średnich, przemysłowych, handlowych, seminariów nauczycielskich i szkół ludowych.

4/ Rady szkolne Ziem i powiatów, podobnie złożone, są organa-

mi doradczyimi w swoim zakresie terytoryalnym.

B/ Język wykładowy.

1/ O języku wykładowym w szkołach powszechnych ludowych postanawia rząd na wniosek gminy, mającej całkowicie lub częściowo utrzymywać szkołę. O ile według tego postanowienia tządu językiem wykładowym danej szkoły jest język większości mieszkańców gminy, winna być założona kosztem kraju szkoła z językiem wykładowym mniejszości, jeżeli się w tej gminie znajduje przynajmniej 40 dzieci w wieku szkolnym, których rodzice mieszkają przynajmniej przez 3 lata w tej gminie i żądają założenia tej szkoły.

W szkołach powyższej kategorii zostaje obowiązkowa nauka języka mniejszości zniesiona.

W miejscowościach, w których niema szkół dla dzieci obu narodowości, będzie przeto w szkołach powszechnych polskich nauka języka ruskiego przedmiotem nauki obowiązkowej tylko dla dzieci ruskich, zaś w szkołach powszechnych ruskich nauka języka polskiego przedmiotem nauki obowiązkowej tylko dla dzieci polskich.

2/ O zakładaniu szkół średnich, ich języku wykładowym stanowi rząd z zastrzeżeniem pokrycia budżetowego przez ustawę sejmową.

3/ Językiem wykładowym wszystkich dotychczasowych szkół wyższych jest język polski. Na uniwersytecie lwowskim pozostają dotychczasowe prawa języka ruskiego jako wykładowego tak długo w mocy, jak długo nie zostanie założony uniwersytet ruski.

4/ Po wejściu w życie nowej konstytucyi dla Królestwa Galicyi będzie założony uniwersytet ruski.

W Miarę otwarcia pojedynczych lat wykładowych skax na pojedynczych fakultetach tego uniwersyte tu ruskiego gasną powyższe prawa języka ruskiego na dotychczasowym uniwersytecie lwowskim. Z chwilą pełnej funkcyi uniwersytetu ruskiego przywróconym zostanie uniwersytetowi im.cesarza Franciszka wyłączny charakter polski tak co do języka wykładowego, jak i urzędowego.

5/ Do założenia dalszych uniwersyte tów, akademii i innych wyższych szkółw kraju potrzebną jest ustawa krajowa.

R o z d z i a ł ó s m y

Sądownictwo.

1/ Sądownictwo w sprawach cywilnych i karnych wszystkich instancji będzie się znajdowało w Królestwie.

- 2/ Ustawodawstwo krajowe powoła do życia sądy pokoju.
- 3/ Królestwo będzie posiadało własny trybunał stanu dla odpowiedzialności członków rządu Królestwa.

Rozdział dziewiąty.

R a d a S t a n u .

Utworzona będzie "rada stanu".

- 1/ z charakterem i kompetencją dzisiejszego trybunału administracyjnego z prawem decyzji merytorycznej w sprawach administracji politycznej i skarbowej;
- 2/ z kompetencją dzisiejszego austriackiego trybunału państwa;
 - a/ w sprawach sporów kompetencyjnych między sądownictwem a administracją;
 - b/ w sprawach zażaleń przeciw naruszeniu praw politycznych obywateli przez władze ~~królestwa~~ Królestwa;
 - c/ w sprawach prawno-politycznych pretensyi do Królestwa Galicyi.
- 3/ z kompetencją rozstrzygania o ważności protestowanych wyborów do sejnu i do rad ziemskich;
- 4/ z kompetencją rozstrzygania w sprawach odpowiedzialności cywilnej urzędników rządowych za akta działalności urzędowej;
- 5/ z kompetencją sądu dyscyplinarnego nad prezydentami ziem włącznie z prezydentami miast;
- 6/ z kompetencją najwyższej instancji sądownictwa administracyjnego i z prawem decyzji merytorycznej w sprawach administracji politycznej i skarbowej.

Instancją pierwszą w sądownictwie administracyjnym będzie stanowik w każdej ziemi "sąd administracyjny" ziemski, złożony pod przewodnictwem wyższego sędziego z jednego urzędnika administracyjnego, dwóch sędziów i trzech członków, wybranych przez radę ziemską. Sąd administracyjny ziemski rozstrzyga ostatecznie o ważności protestowanych wyborów do rad powiatowych i gminnych.

Osobne ustawy postanowią, które sprawy administracyjne wyjęte są z pod sądownictwa administracyjnego, a w których sprawach dopuszczalne jest odwołanie się do zarządzenia administracji politycznej pierwszej instancji wprost do sądu administracyjnego.

Rozdział dziesiąty.

C i a k o u r z ę d n i c z e i n a u c z y c i e l s k i e .

Nominacja wszystkich bez wyjątku urzędników i nauczycieli w Królestwie następuje przez rząd tegoż Królestwa w ten sposób, że urzędników i nauczycieli wyższych przedstawia rząd cesarzowi do nominacji.

Prawa i obowiązki urzędników i nauczycieli zostaną określone ustawą krajową. Nabyte już prawa dotychczasowych urzędników państwowych i nauczycieli niemniej urzędników pomocniczych, służ i stałych robotników, pozostają w mocy- Podobnie pozostają w mocy wszystkie prawa nabyte przez dotychczasowych urzędników autonomicznych, krajowych, powiatowych i gminnych.

Rozdział jedenasty.

Język urzędowy.

I. Język urzędowy w służbie wewnętrznej władz.

A/ Język polski jest językiem urzędowym dla służby wewnętrznej:

1/ rządu Królestwa Galicyi, tudzież podlegających mu wszystkich władz i urzędów wszystkich stopni i instancji oraz ich organów przybocznych, pomocniczych i wykonawczych;

2/ w szczególności sądów i prokuratury państwa oraz ich urzędów pomocniczych i wykonawczych;

3/ rady stanu i sądów administracyjnych;

4/ wszystkich urzędujących w Królestwie Galicji władz i urzędów, podległych c.k. austriackiemu ministerstwu obrony krajowej oraz ich organów pomocniczych i wykonawczych wraz z krajowymi organami c.k. żandarmeryi i obrony krajowej;

5/ Wreszcie jak dotychczas we wszystkich zakładach naukowych z językiem wykładowym polskim. Władze galicyjskie korespondują ze sobą w języku polskim.

B/ Cesarz jako najwyższy wódz armii postanowi na podstawie wniosku rządu galicyjskiego, przedłożonego Mu w drodze rządu austriackiego w jakich granicach dla celów wojskowych obok języka polskiego używanym będzie język niemiecki w służbie wewnętrznej zakładów komunikacyjnych, żandarmeryi i obrony krajowej.

Urzednicy w służbie kolejowej z wyłączeniem podurzędników, i służ i robotników mają się wykazać znajomością języka niemieckiego w słowie i piśmie.

C/ W zakładach naukowych z językiem wykładowym ruskim jest ten także językiem służby wewnętrznej.

Prawa przyznane językowi ruskiemu w służbie wewnętrznej uniwersytetu lwowskiego pozostają tak długo w mocy, jak długo nie zostanie założony osobny uniwersytet ruski.

II. Język urzędowy w służbie zewnętrznej władz.

A/ Pisma rządu Królestwa Galicyi do Tronu będą wystosowane w je-

zyku polskim i równoległe niemieckim,

B/ Władze galicyjskie korespondują z władzami rządowymi innych krajów koronnych i z władzami wojskowemi w języku niemieckim, zaś z władzami centralnemi w państwie w języku polskim z dodaniem tłumaczenia niemieckiego. Wszelkie jednak akta potrzebne będą dołączane w polskim oryginale, lub w odpisie.

C/ Ogłoszenia wszystkich władz rządowych w Królestwie Galicji następują w języku polskim, zaś w gminach pod względem narodowym mieszanych także w języku ruskim.

D/ Wszystkie władze centralne przyjmują podania stron zarówno w języku polskim, jak w ruskim i odpowiadają na nie w tym samym języku.

Władze niższe przyjmują również podania w obydwóch językach, o odpowiadają jednak po rusku tylko wtedy, jeżeli ich okręg zamieszkały jest przynajmniej w 10% przez Rusinów.

Z urzędu wysyłane do stron pisma opiewają w języku polskim, o ile władzy nie jest wiadomem, że strona jest narodowości ruskiej, w którym to wypadku pismo winno być ułożone w języku ruskim. Do instytucji z uznanym charakterem ruskim stosuje się z góry ten obowiązek władzy.

E/ W szczególności dla sądów obowiązują przepisy następujące:

1/ Stronom pozostawia się w każdego rodzaju sprawach, które przedkładają władzom sądowym lub prokuratorjom państwa, swobodę posługiwania się językiem polskim lub ruskim także zastępcy stron mogą w podaniach przedkładanych w ich imieniu używać każdego z tych dwóch języków, stosownie do tego, który z nich jest językiem zastępowanej strony.

2/ Protoko-y z ustnych wniesień stron, jak i z przesłuchiwań ich oraz świadków i rzeczoznawców przy rozprawach sądowych w ogólności winny być spisywane którymkolwiek z tych trzech języków, stosownie do tego, który z nich jest językiem ojczystym danej strony.

3/ W pismach wygotowanych do stron mają sądy i prokuratorze państwa używać tego z dwóch wyżej wymienionych języków, w którym albo podanie pisemne nastąpiło, albo wniesienie ustne wpłynęło albo przesłuchanie protokolarne się odbyło.

4/ W braku czy to podania, czy ustnego wniesienia, czy protokolanego przesłuchania zważać trzeba na to, aby wygotowanie pisma

nastąpiło w tym z dwóch powyższych języków, który jest językiem ojczystym danej strony.

Jednakże władze sądowe niższe obowiązane są odpowiadać na podania ruskie w języku ruskim i używać języka ruskiego w ustnej zetknięciu tylko w tych swoich okręgach, w których jest przynajmniej 10% Rusinów.

5/ Przy rozprawach sądowych w sprawach spornych i niespornych, w których kilka stron bierze udział mogą przedewszystkiem nietylko strony posługiwać się jednym z tych dwóch języków, lecz także zostawia się swobodę zastępcom stron przemawiać w języku polskim lub ruskim stosownie do tego, który język jest językiem ojczystym zastępowanej strony. Jednakże orzeczenia władz sądowych razem z ich motywami winny być w takich wypadkach w tym języku wygotowane, w którym napisana została prośba czy skarga względnie, w którym wniesione zostało pisemne podanie lub ustne żądanie. Jeżeli te orzeczenia z motywami - t.zw. ekspedycja do stron - mają w myśl powyższych przepisów być wydane w innym jak polskim języku, należy używać - o ile to być może - przy wykładzie i obradowaniu tego języka, w którym ekspedycja wygotowana być powinna.

6/ Główna rozprawa, ^{ustne} ogłoszenie i wygotowanie wyroku w sprawach karnych ma nastąpić w tym z dwóch wymienionych języków, który jest językiem oskarżonego, jednakże bez naruszania praw języka polskiego, jako języka służby wewnętrznej.

7/ Gminy mają pod względem języka urzędowego być traktowane na równi ze stronami prywatnymi.

F/ Władze i sądy, w których okręgu znajduje się conajmniej 10% Rusinów, muszą posiadać stosowną ilość urzędników z dokładną znajomością języka ruskiego w słowie i w piśmie.

G/ Wszystkie dotychczasowe prawa języka niemieckiego w służbie zewnętrznej władz i sądów galicyjskich pozostają nienaruszone.

III. Język urzędowy ciał reprezentacyjnych.

A/ Sejm Krajowy.

1/ Językiem urzędowym Sejmu krajowego jest język polski. Przewodniczący urzęduje więc w języku polskim. Na podania ruskie udziela się odpowiedzi w języku ruskim, na wszelkie inne zaś podania w języku polskim.

2/ Przy stawianiu i uzasadnianiu wniosków, wnoszeniu interpelacji i przy rozprawach wolno używać tylko języka polskiego albo

ruskiego. Na interpelacje ruskie odpowiada rząd po rusku.

3/ Sprawozdania komisji będą rozdawane członkom sejmu w języku polskim i ruskim. Za podstawę do obrad służy sprawozdanie w języku polskim, za podstawę do uchwał tekst w języku polskim. Przy trzecim czytaniu podane będą tekst polski i ruski pod uchwałę izby. W razie wątpliwości tekst polski jest rozstrzygający. Niewygotowanie tekstu ruskiego do trzeciego czytania nie wstrzymuje powzięcia uchwały w języku polskim, lecz w takim razie tekst ruski powziętej uchwały złożony będzie u łaski marszałkowskiej na jednym z następnych posiedzeń do przejrzania. uchwały

4/ Ustawy krajowe i ~~zakazy~~ sejmowe mające moc obowiązującą winny być obwieszczone przez zamieszczenie ich w dzienniku praw i rozporządzeń krajowych w języku polskim jako autentycznym, oraz ruskim, niemniej stosownie do potrzeby w ~~którymś~~ tłumaczeniu niemieckim.

B/ Reprezentacje ziemskie i powiatowe.

Reprezentacje ziemskie i reprezentacje powiatowe stanowią same o języku swego wewnętrznego urzędowania tudzież o języku uchwał powziąć się mających na ich plenarnem zebraniu. Podania wolno wnieść do wszystkich tych reprezentacji w języku polskim lub ruskim.

Przemawiać w obradach i interpelować można również w każdym z tych języków.

Natomiast odpowiedzi na podania i interpelacje udzielane będą w języku mniejszości tylko tam, gdzie mniejszość ludności w ziemi względnie powiecie wynosi przynajmniej 10% całej ludności.

C/ Gminy.

Gminy stanowią same o języku swego wewnętrznego i zewnętrznego urzędowania, muszą jednak przyjmować podania stron w językach polskim, ruskim i niemieckim.

B/ Obszary dworskie.

W obszarach dworskich wyznacza sam przełożony obszar ten język, w którym on sprawuje swe funkcje, tudzież którego używa w korespondencji z władzami i stronami.

Rozdział dwunasty.

Spraw wspólne austriacko-galicyskie.

A/ Ustawodawstwo.

a/ Dla wykonywania władzy ustawodawczej w sprawach wspólnych austriacko-galicyskich będą delegacyi galicyjscy brali udział w tej reprezentacji, której konstytucya austriacka poruczy ustawodawstwo

w sprawach pomienionych.

Jeżeli tą reprezentacją pozostanie dzisiejszy parlament austriacki, będzie kurya polska i ruska izby posłów sejmu galicyjskiego wysyłać do izby posłów tegoż parlamentu 78-u polskich i 28-u ruskich, razem 106-u delegatów, a członkowie galicyjscy austriackiej izby panów będą w takim razie stanowić tam 20% wszystkich członków. Wybór w obrębie obu kuryi izby deputowanych sejmu będzie się odbywał na zasadzie systemu proporcji z list, tak, żeby ilość wybranych delegatów odpowiadała stosunkowi ilości głosów, oddanych na każdą listę.

Wybory do delegacji austriackiej dla spraw wspólnych austriacko-węgierskich będą się w powyższym wypadku odbywały w ten sposób, że z izby deputowanych rady państwa wybiorą delegacji sejmu galicyjskiego według postanowień dzisiejszej konstytucji austriackiej siedmiu delegatów i dwóch zastępców, zaś w zastępstwie członków galicyjskich izby panów rady państwa wybierze senat sejmu galicyjskiego na zasadzie proporcji z list czterech delegatów i jednego zastępcę.

B/ Organa rządowe.

1/ Minister dla Galicyi.

Dla utrzymania stałej łączności między rządem austriackim i galicyjskim utworzone będzie "Ministerstwo dla Galicyi", jako urząd samoistny pod względem administracyjnym i budżetowym, z fachowcami sekcjami. Na czele tego ministerstwa będzie stał Polak z tytułem "Ministra dla Galicyi". Minister dla Galicyi jest członkiem rządu austriackiego z pełnią praw ministrów austriackich.

Minister dla Galicyi ma w szczególności następujące prawa i obowiązki:

- a/ kontrasygnuje wspólnie z austriackim prezydentem ministrów swoją nominację i wspólnie z austriackim prezydentem ministrów i kanclerzem Królestwa Galicyi nominację tego ostatniego;
- b/ przedstawia w radzie ministrów sprawy galicyjskie;
- c/ zastępuje w ciele ustawodawczem austriacko-galicyjskim rząd Królestwa Galicyi;
- d/ bierze udział we wszystkich pracach rządu austriackiego, dotyczących się ugody austriacko-węgierskiej i traktatów handlowych;
- e/ bierze udział w układaniu taryf kolejowycj i taryf żeglugi rzecznej, kanałowej dla ruchu wychodzące poza granice Galicyi;

f/ otrzymuje ze strony ministerstw w sprawach, w których rząd państwa jest instancją przełożoną rządu galicyjskiego wszystkie obchodzące Galicyę akta przed ich ekspedycją /ante expeditio- nem/;

g/ bierze na zaproszenie kanclerza galicyjskiego udział w obradach rządu Królestwa Galicyi z głosem doradczym.

2/ Kanclerz Królestwa Galicyi.

Kanclerz kontrasygnuje nominacyę członków rządu galicyjskiego, przedkłada uchwalone przez sejm galicyjski ustawy do sankcyi monarszej i kontrasygnuje je wspóół z fachowym rządu galicyjskiego sekretarzem stanu.

Kanclerz ma prawo udziału w obradach rady min. austriackiej z głosem doradczym w sprawach galicyjskich i winien być na odnośne posiedzenia zapraszany.

Rozdział trzynasty.

Stosunek finansowy kraju do państwa.

I. Dochody kraju i jego udział w ciężarach państwa.

1/ Rząd Królestwa Galicyi obejmuje we własny zarząd wszystkie bez wyjątku dochody, pobierane przez c.k. rząd w Galicyi w chwili wejścia w życie konstytucyi. Rząd galicyjski będzie więc pobierał dochody:

- a/ z podatków bezpośrednich,
- b/ z podatków pośrednich,
- c/ z ceł,
- d/ z fabryk tytoniu i ze sprzedaży fabrykatów,
- e/ ze sprzedaży soli,
- f/ z kolei żelaznych,
- g/ z dóbr rządowych /domen/,
- h/ z kopalni węgla i innych kopalń rządowych,
- i/ z terenów naftowych, zbiorników nafty, z rurociągów dla nafty /tudzież z odbenzyniarni w Drohobyczu.

2/ W tym celu odda rząd c.k. rząd rządowi Królestwa Galicyi wszystkie budynki urzędowe z urządzeniem, wszystkie fabryki z maszynami, warsztaty wszystkie, saliny, koleje żelazne, dobra rządowe, kopalnie, zakłady górnicze i przemysłowe, wszelaki fundus instructus, cały inwentarz ruchomy i nieruchomy, słowem co jest potrzebne do wykonywania wszystkich działów administracyi a w szczególności administracyi skarbowej.

3/ administracja tych wszystkich źródeł dochodów będzie samistnie prowadzoną przez rząd galicyjski z uwzględnieniem postanowień każdorazowej ugody węgierskiej, w d n ch dla jej wykonania ustaw austriackich. Przy zarządzie ceł i monopolu będą nadto utrzymane zasady ustawy cłowej i monopolowej /" Zoll und Monopolsordnung"/.

Z uwagi, że dochód z ceł przeznaczony jest ugodą węgierską na pokrycie w d tków wspólnych monarchii, będą dochody z ceł pobranych w Galicji przepływały jedynie przez kasę galicyjską i odstawiane do kas c.k. rządu za potrąceniem umówionej kwoty na koszt poborów. C.K. rządowi służy prawo kontroli administracji cłowej z Galicji na podobieństwo kontroli przewidzianej ugodą austriacko-węgierską.

Sejmowi służy prawo zmiany stop powyższych podatków i wprowadzania dalszych własnych podatków opłat i monopolów handlowych, nie obciążając ich konsumpcji pozakrajowej, z zastrzeżeniami poczynionymi wyżej co do źródeł dochodu objętych od c.k. rządu.

W razie budowy dróg rzecznych i kanałów przez Królestwo Galicyi będą dochody z ich ruchu wpływały także do kas Królestwa.

IV. Królestwo Galicji będzie się przyczyniało w stosunku procentow m do sumy wydatków monarchii i państwa, które się będzie składała z następujących wydatków corocznych:

- a/ Wydatki wspólne, przypadające na cesarstwo austriackie według klucza kwotowego z uchwa^l delegacji austriackiej i węgierskiej
- b/ także wydatki przypadające na cesarstwo bądź z kredytów dodatkowych bądź z przekroczeń;
- c/ wydatki Austrii na listę cwilną
- d/ wydatki cesarstwa na kancelaryę gabinetową;
- e/ wydatki cesarstwa na c.k. obronę krajową;
- f/ wydatki cesarstwa austriackiego na procenta i amortyzację długów austriackich, stojących w etacie austriackiego ministerstwa skarbu kolejowego, według stanu w dniu wejścia w życie konstytucji dla Królestwa Galicji;
- g/ wydatki cesarstwa austriackiego na procenta i amortyzację długów państwowych austriackich, jakie będą zaciągnięte po dniu wej

ścia w życie konstytucyi galicyjskiej, bądź na cele wspólne monarchii na podstawie uchwały delegacyi wspólnych bądź na cele wspólne austriacko-galicyjskie na podstawie uchwał wspólnego ciała ustawodawczego dla spraw austriacko-galicyjskich.

h/ wydatki na wspólne austriacko-galicyjskie ciała konstytucyjne.

5. Królestwo Galicyi będzie t tużem udziału swego w powyższych wydatkach opłacać stale, aż do ewentualnej w przyszłości zmian, przeprowadzonej w porozumieniu obu stron rocznie $x\%$ od każdorocznej sumy tychże wydatków. Wpłata będzie następowała w dwóch ratach półrocznych z dołu, a to 30 czerwca każdego roku 26% rocznej należności a 31 grudnia każdego roku 75% należności za rok ubiegający.

6/ Z uwagi wszakże, że ciężkie zniszczenia wojenne pozbawiły Galicyę w przeważnej części dotychczasowej siły podatkowej; z uwagi, że dla jej wzmocnienia potrzeba przedewszystkiem odbudowy kraju, wymagającej przynajmniej upływu pięciolecia, z dalszej uwagi, że pierwotna siła podatkowa zost nie zaledwie po dalszejm pięcioleciu przywrócona, zaś rozkwit ekonomiczny a tem samem finansowy kraju może być przy dobrej administracyi spodziewany dopiero po upływie trzeciego pięciolecia, ustanawia się dla opłat Galicyi na cele wspólne okres przejściowy.

Królestwo Galicyi będzie mianowicie począwszy od 1 lipca po roku, w którym konstytucja Galicyi i tem samem i autonomia skarbo- wa wejdą w życie, przelewać do skarbu państwa w 4terminach już wymienionych

w 1 pięcioleciu rocznie	$x\%$
w 2 pięcioleciu "	$x\% + 1\%$
w 3 pięcioleciu 2 "	$x\% + 3\%$
od 4 pięciolecia "	$x\% + 7\% = y\%$

II. Kredyt kraju.

1/ C.k. rząd spowoduje przyjęcie do skutku ustawy państwowej mocą której wszystkie papiery publiczne, które ustawą sejmku Królestwa Galicyi otrzymały prawo papierów pupilarnych, będą posiada-

ły prawo papierów pupilarnych dla całej Austrii.

2/ C.K. rząd zastrzeże w układzie z bankiem austyacko-węgierskim by papiery z pożyczek Królestwa Galicyi były przy lombardowaniu traktowane na równi z papierami państwowemi.

3/ C.k. rząd zastrzeże w układzie z bankiem austyacko-węgierskim by w razie generalnej i w ciele kierującym / Geschäftsleitung/ banku zasiadał zawsze jeden członek przedstawiony przez rząd galicyjski.

III. Zarządzenie przejściowe.

4. Odbudowa kraju.

1/ Z uwagi, że Galicya została jako wał ochronny monarchii zniszczona przez wojnę światową, nastąpi techniczna i gospodarcza jej odbudowa włącznie z odbudową dróg i kolei żelaznych, wraz z pełnym wyhagrodzeniem reszty szkód wojennych, kosztem cesarstwa austriackiego. Przytem c.k. rząd uwzględni faktycznie koszty przywrócenia gospodarstwa do stanu pierwotnego i wypłaci odszkodowania w jak najkrótszym czasie ewentualnie w formie odprawy.

Dla uproszczenia akcji powyższej c.k. rząd odda jej przeprowadzenia rządowi Królestwa Galicyi za przyznaniem sumy płatnej w ciągu lat pięciu od wejścia w życie niniejszej konstytucyi w dziesięciu równych ratach półrocznych z góry. Sposób rozdziału odszkodowań od c.k. rządu uzyskanych postanowi ustawa krajowa.

Aż do czasu wejścia w życie konstytucyi będzie c.k. rząd przy szczególnym współudziale ministra dla Galicyi prowadzić odbudowę dalej ~~ix~~ w drodze subwencji i pożyczek rządowych za pośrednictwem centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy kraju i galicyjskich zakładów kredytowych wojennych, poczem z chwilą wejścia w życie konstytucyi centrala ta przejdzie na etat i we własny zarząd rządu galicyjskiego.

2/ Niezależnie od akcji powyższej c.k. rząd skutecznie bez zwłoki ustalenie należności za świadczenie wojenne w Galicyi i wypłaci je z funduszków państwa austriackiego w ten sposób, by najpóźniej do roku po zawarciu pokoju wszelkie należności w zupełności były wyrównane.

B/ Pomoc państwowa.

1/ C.k. rząd będzie Królestwu Galicyi w ciągu pierw-

szych pięciu lat od chwili ustanowienia rządu galicyjskiego pożyczek oprocentowanych o dwa procent poniżej stopy bankowej i zwrotnych najwyżej w dziesięć lat po wypłaceniu. Pożyczki te będą wynosiły rocznie najwyżej sto milionów, zaś razem najwyżej pięćset milionów koron. Pożyczki te nie uchylają obowiązku Królestwa Galicyi opłaty na rzecz państwa kwoty wymierzonej na pierwsze pięciolecie postanowieniami rozdziału trzynastego, l., 6.

2/ C.k. rząd spowoduje przyjęcie do skutku państwowej ustawy mocą której zaliczki, które c.k. rząd udziela Galicyi na pokrycie bieżących niedoborów i będzie udzielał w razie potrzeby aż do wejścia w życie konstytucyi dla Królestwa Galicyi, zostaną w chwili wejścia jej w życie umorzone.

3/ 4 uwagi, że ustawa o budowie dróg wodnych z dn. 11 czerwca 1901 dz. u.p. nr. 66 była wynikiem kompromisu pomiędzy stronnictwami, interesowanymi w uchwaleniu rozmaitych inwestycji państwowych a Koło polskie przyzwalając inne inwestycje, tymczasem już wykonan / koleje alpejskie, port tryjestyński, kanalizacja rzek w Czechach, nabyło prawo domagania się wykonania także inwestycji w Galicyi, c.k. rząd przekaże Królestwu Galicyi wszystkie kredyty, jakie z biegiem czasu ~~wyca~~ dla przeprowadzenia powyższej ustawy w Galicyi.

Rozdział czternasty.

P o s t a n o w i e n i a p r z e j ś c i o w e.

Konstytucya Królestwa Galicyi wejdzie w życie najpóźniej w rok po zawarciu pokoju. Dzień wejścia w życie konstytucyi będzie ogłoszony rozporządzeniem cesarskim. Przed tym dniem zostanie zamianowany rząd Królestwa Galicyi.

Dopóki konstytucya galicyjska, a z nią autonomia finansowa kraju nie wejdzie w życie, będzie budżet dla Galicyi uchwalany w ramach budżetu państwa przez Radę państwa przy udziale posłów i członków Izby Panów z Galicyi.

W ciągu tego czasu i zanim sejm galicyjski nie zostanie zwołany, będzie zastępstwo interesów kraju sprawować ciało dwuizbowe, złożone z posłów galicyjskich do Izby poselskiej Rady państwa i z galicyjskiej członków Izby panów. Ta tymczasowa reprezentacja galicyjska obradować będzie we Wiedniu aż do dnia zebrania się sejmu Królestwa Galicyi. Na wypadek, gdyby w tym czasie rozpisane

zostały wybory do Izby poselskiej Rady państwa, mandaty posłów galicyjskich, stanowiących jedną z izb reprezentacyi, zgasną dopiero z chwilą wyboru nowych posłów z Galicji do Izby poselskiej Rady państwa. Posowie ci natychmiast wejdą do reprezentacyi galicyjskiej i pozostaną tam aż do dnia zebrań się sejmu galicyjskiego.

C.K. rząd będzie przedkładał prowizorycznej reprezentacyi do zaopiniowania projekty ustaw, jakie się ukażą niezbędnymi dla wprowadzenia w życie konstytucyi i zorganizowanie ustroju administracyjnego. Wydział krajowy zaś będzie wobec reprezentacyi przedstawiał dotychczasową ^{Małpa} władzę autonomiczną.

Osobnym rozporządzeniem cesarskiem będą wydane przepisy o organizacyi i o regulowaniu obrad tymczasowej reprezentacyi galicyjskiej tudzież o powołaniu do życia biura kodyfikacyjnego.

będą się domagali wyłączenia tych miast z polskiego okręgu narodowościowego. My jednak powinniśmy pamiętać o tem, że pozorna niemieckość tych miast jest sztucznie wywołana, przez to, że plutokratyczna ordynacja wyborcza oddaje radę miejską w ręce oligarchii, zamożnych Niemców, podczas gdy większość polska, która n.p. w Cieszynie wynosi trzy czwarte ludności, pozbawiona jest reprezentacji. Nadto wchodzi w rachubę, że i gmina miejska cieszyńska i gmina miejska cieszyńska w urzędowych swoich granicach, są to właściwie tylko śródmieścia, otoczone całym wieńcem gmin podmiejskich, których ludność nosi charakter wybitnie miejski i przemysłowy, które więc, zgodnie z zasadami zdrowej gospodarki gminnej, już dawno powinny być wcielone; otóż w tych przedmieściach Cieszyna i Bielska, dotąd niewcielonych, żywioł polski jest o wiele silniejszy niż w śródmieściu. Powinniśmy więc mocno obstawać przy włączeniu tych miast do polskiego okręgu narodowościowego. Co do mniejszych miast, jak n.p. Strumień, Jabłonków, których rzekoma niemieckość jest zupełną fikcją, to przynależność ich do polskiego obszaru nie powinna nawet podlegać dyskusji.

II. Odnośnie do polskiego okręgu narodowościowego postulaty ludności polskiej przedstawiałyby się w sposób następujący:

1. Pod względem sądownictwa należy przy /projektowanym przez rząd/ wyższym sądzie krajowym w Opawie utworzyć osobny senat polski, po polsku urzędujący i z sędziów Polaków złożony, któremu podlegać mają sprawy z polskiego okręgu narodowościowego, a więc z obwodów sądowych: bielskiego, skoczowskiego, jabłonkowskiego, cieszyńskiego, frysztackiego, bogumińskiego i polsko-ostrowskiego wraz z miastami Bielskiem i Cieszynem. Senat ten jednakże byłby zobowiązany w wypadkach, gdy skargę czy podanie wniesione w języku miejscowości, prowadzić rozprawę w tym języku, w którym skargę czy podanie wniesiono i w tymże języku wygotować wyrok czy pismo do strony, Też same normy językowe powinny obowiązywać sąd krajowy w Cieszynie oraz podległe mu sądy obwodowe /z wyjątkiem frydeckiego/.

2. Pod względem szkolnictwa

a/ powinna w Cieszynie rezydować delegacya Śląskie rady szkolnej, złożona głównie z Polaków, przy dopuszczeniu przedstawicieli mniejszości niemieckich i czeskich odpowiednio do rzeczywistej /przez ponowny, przy gwarancyach bezstronności przeprowadzony spis narodowości stwierdzonej/ liczby tychże; ~~xx~~

b/ szkoła jest w zasadzie polska;

c/ polskie szkoły prywatne należy ukrajować;

d/ w gminach mieszanych winna obok publicznej szkoły ludowej, której językiem wykładowym jest język większości, być założona druga szkoła z językiem mniejszości jako wykładowym, jeżeli się w tej gminie znajduje przynajmniej 40 dzieci w wieku szkolnym, których rodzice żądają założenia takiej szkoły;

e/ w szkołach o polskim języku wykładowym powinien być język niemiecki jednym z przedmiotów nauki; naodwrot w szkołach o niemieckim języku wykładowym powinien być język polski jednym z przedmiotów nauki, i to w tych samych rozmiarach, w których język niemiecki będzie wykładany w szkołach polskich;

3. W Cieszynie powinna urzędować delegacya opawskiej dyrekcji pocztowej, złożona głównie z Polaków i obsadzająca urzędy pocztowe głównie Polakami, przy uwzględnieniu Niemców oraz Czechów tylko odpowiednio ^{do} rzeczywistej potrzeby.

4. Taksamo powinna w Cieszynie urzędować delegacya opawskiej dyrekcji skarbowej, złożona głównie z Polaków i obsadzająca podwładne jej urzędy głównie Polakami, przy uwzględnianiu Niemców oraz Czechów tylko w miarę rzeczywistej potrzeby.

5. Kolejne ^{powinno} Śląska Cieszyńskiego przydzielić należy do krakowskiej dyrekcji kolejowej.

6. Należy uczynić odpowiednie kroki, aby Śląsk Cieszyński pod względem kościelnym odłączono od diecezji wrocławskiej, a przyłączono do arcydiecezji krakowskiej.

III. Żądamy następujących norm dla wyborów do ciał

prawodawczych:

1. Wybory do sejmu powinny się odbywać na podstawie powszechnego, równego, bezpośredniego i tajnego prawa głosowania, przyczem drogą potrójnego katastru narodowego mają być najpierw wydzieleni wyborcy Czesi jako mniejszość narodowa wybierająca jednego posła na cały Śląsk Cieszyński /bez obwodu sądowego frydeckiego/, dalej wyborcy Niemcy jako mniejszość narodowa wybierająca dwóch posłów. Pozostali wyborcy, t.j. Polacy, wybierają dziewięciu posłów do sejmu w dziewięciu okręgach wyborczych jednomandatowych, a mianowicie:

1/ miasto Cieszyn wraz z gminami podmiejskimi: Bobrkiem, Sibią, Podoborą i Ligotą, względnie i dalszemi gminami;

2/ miasto Bielsk wraz z gminami podmiejskimi: Starym Bielskiem, Aleksandrowem, Jasienicą i Jaworzmem; *J.A.P.*

3/ obwód sądowy bielski /bez miasta Bielska i wyżej wyliczonych gmin;

4/ obwód sądowy skoczowski;

5/ obwód sądowy jabłonkowski;

6/ obwód sądowy cieszyński /bez miasta Cieszyna i wyżej wyliczonych gmin;

7/ obwód sądowy frysztecki;

8/ obwód sądowy bogumiński;

9/ obwód sądowy polsko-ostrawski.

Ze względu na to, że bardzo znaczną część ludności Śląska Cieszyńskiego wielkoprzemysłowe jej zatrudnienia zmuszają do bardzo częstej zmiany pobytu, wymagany od wyborców do sejmu termin osiadłości nie powinien wynosić więcej niż sześć miesięcy.

2. Przy wyborach do rad gminnych oraz do wydziałów powiatowych również powinna obowiązywać powszechne, równe, bezpośrednie i tajne prawo głosowania z tylko sześciomiesięcznym terminem osiadłości, przyczem prawo mniejszości narodowościowych powinno być zabezpieczone drogą wyborów proporcjonalnych z listy.

Drogowych

*jeżeli niemiecy wybiera z Bielska niemca, to należy
zrobić im jeden jeden mandat.*

IV. Inne żądania polityczne:

1/ Prezydium z sejmu śląskiego należy przyznać Polakom jednego wiceprezydenta, oraz jednego sekretarza.

2/ W wydziale krajowym powinni być Polacy reprezentowani odpowiednio do istotnej liczby polskiej ludności.

3/ Władze gminne oraz powiatowe mają z władzami krajowymi korespondować po polsku z dołączonym tłumaczeniem niemieckim.

